

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА V ♦ БРОЈ 82. ♦ 25. МАЈ 1976.

ЦИЈЕНА: 2 ДИНАРА

УЗ РОЂЕНДАН ДРУГА ТИТА

НЕИМАР НОВИХ ОДНОСА МЕЂУ ЉУДИМА

НЕ САМО празнични и свечарски, а најмање само и искључиво куртоазни — не могу се ни набројати сви поводи када је друг Тито, чији осамдесетчетврти рођендан данас прослављамо, био инспирација истакнутих књижевника, сликара, вајара и предмет најширег интересовања друштвених и културних радника из читавог свијета. Некад прогоњен и уцењиван, он је са оптуженичке клупе као са какве трибине оптуживао и разобличавао гнусобе на полицијској клути заснованог система и неодољивом снагом привлачио раднике, сељаке, студенте, ђаке, научнике и ствараоце на свим пољима људске дјелатности. Био је примјер и путоказ, извор надахнућа и разлог да се и у најтежим тренуцима осјеке револуционарног покрета са оптимизмом гледа у будућност. Његов несвакидашњи живот пут од сељачког дјетета из Кумровца, шегрта, ратног заробљеника и учесника у револуцији, која је промијенила друштвене односе на једној шестини земљине кугле, до радника у Загребу, Великом Тројству, Краљевици, Смедеревској Паланци, до Леноглаве и Марибора, до професионалног револуционара Валтера, до друга Тита — био је гаранција преовладавања свих препрека и остварења снова вукодлачки кошмарних и инквизиторских крвавих стољећа. Човјек, у правом значењу те ријечи, који је својим дјелом стварао историју, друг Тито је наочиглед свих, и упркос свему, постајао и постао историја у њеном најпунуијем, најљепшем и најљудекијем значењу.

Пребродивши најтеже политичке кризе, у тренутку потпуног расула, када је државни брод монархофашистичке Југославије стигао до бродолома коме је био и упућен, друг Тито је, у својој четрдесетседмој години, оне 1941, која ће по њему постаћи славна, дошао на кормило земље, на милост и немилост остављене туђину. На челу Комунистичке партије Југославије, коју је стварао и којој је безгранично вјеровао, он је повео устанак против завојевача, који је био први и дуго времена једини организован отпор у поробљеној Европи, и — упркос свих „мешетара“, „душебрижника“ и инспиратора политике „фифти-фифти“, — постао легендарни командант војске која је на својим некад анатемисаним и проскрибованим црвеним барјацима са звијездом петокраком, српом и чекићем, донијела слободу, братство и јединство свих наших народа и народности.

Дајући лењинским мислима стварну садржину,

Портрет друга Тита који је израдио Божидар Јакац 1943. године у Јајцу

разликујући увијек када се политичка мисао претвара у фикцију, а када поприма облик материјалне снаге, друг Тито се мушки одважно хватао у коштац са сваком заблудом. Практични политичар, који се никада није руководио уско практицистичким мотивима и циљевима, он је кроз све олује дугогодишње политичке борбе пружао непроцењив допринос изграђивању нових односа међу људима и државама, и то искључиво на основама равноправности, сарадње и поштовања суверенитета сваке земље. Његова стваралачка мисао уграђена је у темеље политике несвретавања, која доживљава своју пуну афирмацију.

Као ријетко који државник, друг Тито може да буде задовољан дјелом које је створио. Својим рукама зарађивао је хљеб, био робиташ на социјалној неправди заснованог друштвеног система, професионални револуционар, који је годинама носио главу у торби, ратник и политичар, организатор великог ослободилачког покрета. Очистио је земљу од туђинаца, вратио домовини њено море и њена острва, положио темеље социјализму и, као први градитељ, учествовао у дизању земље

из заосталости. Као човјек и револуционар, ослобођен свих романтичних илузија, он је боље него ико знао цијену слободе и да се до ње стиже преко немјерљивих жртава, али да је то онај једино могући пут који води „из архајске заосталости“ ка љепшем и човјека достојнијем животу.

Увијек усправан и смион пред свим силама и силницима, друг Тито води наше народе путем који подразумијева отпор сваком робовању — туђину, капитализма и догми — отпор свим предрасудама и свачијем культу. Зато није нимало чудно што је — како рече Мирослав Крлежа — његово име постало „драматски симбол покољења свих наших народа“ и наша историјска воља, која се објављивала у многобројним напорима кроз вјекове. Симбол револуционарног напора и непрестаног хтења напријед, друг Тито је гаранција нашег будућег коракања ка остварењу слободарских идеала најбољих синова свих наших народа и народности. Зато он живи у срцу народа из кога је израстао, у надама и визијама неслушене људске слободе, у немјерљивој љубави свих наших грађана који његов рођендан сматрају својим великим празником.

НАЦРТ ЗАКОНА О УДРУЖЕНОМ РАДУ

ЈАВНА ДИСКУСИЈА — ВАЖАН ПОЛИТИЧКИ ЗАДАТАК

О ЗНАЧАЈУ И КАРАКТЕРИСТИКАМА Нацрта закона о удруженом раду, односно о изузетној важности материје коју регулише овај, популарно називај, раднички устав, било је у последње вријеме доста говора (Закључци Председништва ЦК СК Црне Горе, Друга сједница Председништва Републичке конференције ССРН, Трећа сједница ЦК СКЈ, скорашња сједница Секретаријата Председништва Републичке конференције ССРН, недавно одржано савјетовање о Нацрту закона о удруженом раду у Будви итд.). Због тога овдје нећемо говорити о томе, већ о потреби и обавези организовања јавне дискусије у општини, о овом, рекли бисмо, револуционарном документу самоуправно удруженог рада.

Прије свега, треба истаћи да организовање и добро вођење јавне расправе о Нацрту закона о удруженом раду, у овом тренутку, и све до 20. септембра ове године, до када јавна дискусија траје, представља најважнији политички задатак „свих организованих социјалистичких снага и радних људи и грађана, јер се њиме конкретизују и разрађују уставна рјешења и ставови конгреса Савеза комуниста, чија ће примјена у пракси значити даљи развој самоуправних социјалистичких друштвено-економских односа у свим областима друштвеног рада и живота“. Биће зато неопходно да се тако организујемо да ширина, масовност, свеобухватност, и, уз све то, њен искључиво радни карактер, буде садржина и основно одређење јавне дискусије. Према томе, не би требало дозволити, а то је увијек присутно као могућност у оваквим и сличним акцијама, да се иде на пуко прецривање и парафразирање поглавља, а најзначајнији одредби Нацрта закона, већ јавну дискусију тако планирати и усмјерити да се у радним расправама у друштвено-политичким организацијама, ООУР, мјесним и Самоуправним интересним заједницама и др., дају одређене примјерке на постојећи законски текст у смислу његовог квалитетног побољшања, као и направе критички осврти на досадашњу праксу и искуства у развоју самоуправних односа.

Наравно, у овој изванредно значајној јавној расправи не смију се дозволити било какви покушаји обезвјеђивања заиста великих резултата, које смо постигли у развоју социјалистичког самоуправљања, као и сви видови уношења сумњи и неповјерења за његов даљи развитац.

Права, садржајна, планска и радна јавна дискусија, за коју се залажемо, претпоставља конкретно сагледавање свих 646 чланова Нацрта закона о удруженом раду и могућност њихове примјене како на садашње услове и потребе, тако и на услове и потребе будућег развоја друштвено-економских односа удруженог рада на нашем подручју. Једном ријечи, да јавна расправа поирими карактер широког јавног дијалога о суштини Закона, а да би се ово постигло потребно је, поред осталог, обезбиједити довољан број примјерака Нацрта закона и других докумената неопходних за јавну дискусију, како би се радни људи и грађани што боље припремили.

Напоменимо и то да је за успјешно организовање и вођење јавне дискусије о овом Нацрту, поред несумњиво велике обавезе, а тиме и одговорности, коју у првом реду имају Синдикат и ССРН, врло значајно подјетити на дужности и задатке које комунисти и све организације СК имају у овој политички толико важној и значајној акцији.

М. Пајковић

Одложено савјетовање

Због свечаности поводом отварања пруге Београд — Бар југословенско савјетовање: „Заштита и унапређење човјекове средине и развој туризма“ умјесто 28. и 29. одржаће се у Будви, 30. и 31. маја.

На Савјетовању чији је покровитељ Душан Петровић, председник Савезне конференције Социјалистичког савеза учествоваће представници туристичких организација и савјета за заштиту човјекове средине из свих крајева земље. Учесници савјетовања саслушаће око 20 реферата а уводно излагање поднијеће др Алеш Беблер, председник Југословенског савеза за заштиту човјекове средине.

(Опширније о савјетовању на страни 9).

Гости долазе

Посредством велике западнонемачке путничке агенције ТУИ, прошлог понедељка на тиватски аеродром је слетјело 900 иностраних туриста. Једна трећина их је одједна у хотелима на Словенској плажи, а остали у другим објектима Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегротурист“ од Улциња до Херцег-Новог.

Према ријечима Стојана Белића, шефа продаје ООУР „Словенска плажа“, већ од 15. маја почеле су редовне ваздушне линије западнонемачких партнера, тако да се свакодневно повећава прилив гостију у објектима ХТП „Монтенегротурист“. Друга већа група гостију очекује се 31. маја, тако да ће 1. јуна сви капацитети које су акумулирали туроператори бити попуњени.

Иначе, како нам је саопштио Белић, пуњење капацитета иностраним гостима одвија се за сада на прошлогодњем нивоу.

САВЈЕТОВАЊЕ О НАЦРТУ ЗАКОНА О УДРУЖЕНОМ РАДУ

Радни људи — непосредни носиоци расправе

У ОРГАНИЗАЦИЈИ При вредне коморе и Удружења правника Црне Горе, Центра за организацију, економику и развој при-

вреде, управе и друштвених служби из Београда одржано је тродневно консултативно-инструктивно савјетовање о самоуправном органи-

зовању удруженог рада, удруживању рада и средстава и остваривању самоуправљања радника у свјетлу Нацрта закона о удруженом раду.

Савјетовање, у чијем су раду учествовали представници основних, радних и других организација удруженог рада из области привреде и друштвених дјелатности, затим општина и других друштвено-политичких заједница, друштвено-политичких организација друштвених правобранилаца самоуправљања и судова удруженог рада, интересних и пословних банака, Службе друштвеног књиговодства, привредних комора и пословних удружења, завода за друштвено планирање и за статистику, самоуправних интересних заједница из свих области и дјелатности и других облика самоуправно организованних организација и заједница из области привреде и друштвених дјелатности, отворио је Момчило Влаховић, председник Привредне коморе Црне Горе.

Он је том приликом, између осталог, рекао:

— Као што се зна, Савезно виђење Скупштине СФРЈ 29. априла одлучило је да се Нацрт закона о удруженом раду стави на јавну дискусију, која ће трајати до 20. септембра. Том појаву се, између осталих форми, одазивамо организовањем овог савјетовања са жељом да кроз непосредне разговоре тражимо и дајемо

тумачења преднацртом утврђених ставова, али и идеје и предлоге за њихово садржајно побољшање.

Савјетовање, значи, треба да пружи стваралачки допринос даљем развоју законодавства, самоуправне нормативне регулативе и праксе, али је, истовремено, и прилика за расправу и договор о припреми и доношењу самоуправних аката у оурима, радним заједницама и другим облицима самоуправно организованог удруженог рада, као и о самоуправном уређивању унутрашњих односа у складу с новим законским одређенима и њиховом повезивању у правни поредак.

На крају поздравне ријечи Момчило Влаховић је рекао:

— Обавеза нам је да премимо раднике да они буду непосредни носиоци дискусије о Нацрту закона о удруженом раду и да се одговорно укључе у сагледавање свог самоуправног положаја и самоуправних односа у основним и другим организацијама удруженог рада и да се анализом сопствене праксе и њеног уређивања са рјешењима у Нацрту закона отклањају до садашње и уочене слабости.

Првог дана рада учесницима савјетовања говорили су Будислав Шошкић, председник Скупштине СР Црне Горе, о друштвено-економским основама и циљевима удруживања рада и средстава у свјетлу Нацрта закона о удруженом раду, Никола Балог о друштвено-економским односима радника у удруженом раду и

доходовним односима, др Бранислав Ивановић о праву рада радника у ООУР-у и др Вељко Вучетић о удруживању рада и средстава у радну и сложену организацију удруженог рада.

Иначе, како је предвиђено програмом савјетовања, на овом еминентном скупу представника удруженог рада правника економиста, других стручних и друштвено-политичких радника обрађене су, између осталих, и следеће теме из Нацрта закона о удруженом раду: Социјалистичко самоуправно организовање удруженог рада и удруживање рада и средстава, право рада радника и ООУР, организовање радне и сложене организације и радне заједнице, распоређивање средстава, права и обавеза и удруживање рада и средстава у радној организацији, удруживање новчаних средстава у банке и друге врсте финансијских организација, удруживање рада радника и друштвених средстава у заједнице ОУР, пословне заједнице и друге облике пословног удруживања, остваривање самоуправљања радника личним изјашњавањем, органи ОУР и остваривање самоуправљања радника путем делегата, самоуправна радничка контрола и други облици заштите самоуправљања и самоуправних односа о удруженом раду, информисање радника и пословна тајна, питања односа друштвено-политичке заједнице и организовања удруженог рада, казнене одредбе у Нацрту закона о удруженом раду.

Нова етапа у развоју самоуправних односа

ДОСАДАШЊИ РАЗВОЈ СОЦИЈАЛИЗМА учи да је на путу његовог успона било таквих револуционарних захвата, који су битно опредјеливали cjелокупни социјалистички развитак. Ту улогу, у садашњим условима самоуправљања, треба да одигра Закон о удруженом раду, чији је нацрт до 20. септембра ове године стављен на јавну дискусију.

Овим законом отвара се нова етапа у развоју самоуправних односа, у којој ће радничка класа остварити доминантни положај у укупном друштвено-економском и политичком животу. У том контексту Закон о удруженом раду даће историјски допринос Марксовој визији човјековог скока из царства нужности у царство слободе.

Ако смо самоуправљање схватили да не долази устајалим водама из рукаваца материјалне и друштвене заосталости, већ свом ширином и снагом матице савременог свијета, онда је обједињавање његове cjелокупне револуционарне праксе кроз један овакав закон било неопходно.

Суштински, „мали Устав“ како све чешће називају Нацрт закона, представља заокружен и cjеловит, дио практичних рјешења разрађен систем друштвено-економских норми, које ће постати начин живљења у свакој живој ћелији удруженог рада. Идеја снага документа је у регулисању оних законитости, категорија и односа, по којима се наш самоуправни социјализам разликује од „концепата“ који други заговарају и његују. Категорије и односи — као што су доходак, удруживање рада и средстава, слободна размјена рада, минули рад и делегатски систем — налазе своју програмску оријентацију и стратешко одређивање у Уставу СФРЈ и одлукама Десетог конгреса СКЈ, а у Нацрту закона о удруженом раду своју најдубљу потврду и најјединственију разраду.

Владо Дулетић

У СВАКОМ ДРУШТВУ, поготову самоуправном, нормативна акта, у cjелини или дјелимично, бивају временом превазиђена, пошто друштвени живот, у својој суштини и манифестацијама, корача стално напријед а раније донијети законски прописи постају кочница друштвеног развоја. Зато социјалистичко самоуправно друштво, уважавајући динамичност развоја, непрекидно мијења своју самоуправну регулативу и своје кретање усмјерава ка будућем — бољем и вишем. У том развојном процесу долази до непрекидног сукобљавања склада и несклада, преживјелог и новог, онога што силази с друштвене позорнице и онога што се јавља као ново. При томе је настајање и развијање социјалистичког друштвеног односа веома сложен историјски процес, који, на путу у општедруштвени прогрес, стално доноси новине.

Као специфични облик власти радничке класе, самоуправљање није више само дубоко хумана идеја за неку даљу будућност, већ, прије свега, нераздвојна компонента нашег начина живота. Разумијевајући потребе друштвеног живота и глас праксе, могли смо увијек да дамо и одговарајуће одговоре, да градимо нове путеве и остварујемо свјетле хоризонте самоуправне епохе.

ЖИВОТ ПИШЕ ЗАКОНЕ

Стваралачка виталност наше револуције освједочава се и у овом тренутку, када почиње јавна дебата о Нацрту закона о удруженом раду, која треба да допринесе изградњи система удруженог рада с којим самоуправљање улази у своју наредну историјску фазу, у зрело доба свога незаустављивог развоја.

Ако је двадесетпетогодишња самоуправна пракса била она нит којој се, да би је продубиле, враћају одредбе Нацрта закона о удруженом раду, онда су начела новог Устава и смјернице Десетог конгреса СКЈ били његово непосредно исходиште: њима је зачет процес креативног преображаја односа ка изградњи интегралног система удруженог рада у нашем самоуправном друштву. Настао на изворишту самоуправне праксе, тај процес ће се њој и вратити као кристализација и кодификација друштвених односа. С тим у вези, Нацрт закона о удруженом раду представља изванредан допринос

изградњи cjелокупног система самоуправног удруживања рада, регулисању друштвено-економских односа и положаја радника у удруженом раду и друштву, затим разради система односа, права обавеза и одговорности између радника унутар основних организација удруженог рада и с другим организацијама, као и у оквиру друштвено-политичких заједница. Као конкретизација основних начела новог Устава, првог у историји људског рода који је пошао од човјека и кројен је по човјековој мјери. Нацрт закона не полази од човјека појединца, који је супротстављен свима другима, нити од човјека као дијела неорганизоване стихије, него од човјека у објективној социјалној средини у којој живи, ради и ствара, од човјека који се подруштљава, остварујући први пут свој лични и у исти мах општедруштвени интерес. Једном ријечју, пројект закона о удруженом раду, заједно са Уставом с којим чини органску cjелину, представља покушај кодификације самоуправљања и његове суштине удруженог рада. Ово је у историји људског друштва први пут да се је неко одважио да кодификује услове и основе за ослобађање рада,

а тиме и ослобађање човјека, као актера људске историје и прогреса.

Нацрт закона даје само оквире за развој самоуправљања и проширење материјалне основе рада и дохотка. Он, међутим, неће бити у стању да аутоматски мијења реалне друштвене односе, али ће то помоћу њега моћи да чине радни људи у својим асоцијацијама и свестраним залагањем свих свјесних друштвених снага. Зато ће за одлучну друштвену и политичку акцију он бити моћно оружје од непроцејиве користи које ће допринијети да се све више остварује владавина рада, да се проширују радникове моћи да влада својом судбином, радом, резултатима рада и слободом.

Суштина Нацрта закона о удруженом раду родила се као нужна и законита посљедица промјена друштвеног карактера рада који постепено губи класно својство, хуманизује се и постаје извор свих вриједности. Закон изражава тежњу ка таквом ослобођењу рада у коме ће сваки човјек постати радник, а производни рад ће престати да буде класна особина. Друкчије речено, овим Законом се пројектује и реализује ново економско уређење друштва,

које ослобађа економију и друштвени живот свих приписака и апстрактних техничко-економских диктата. Он ће омогућити да се доходак врати у живот и побољша стандард радника ради осигурања његове боље будућности, јер је основно ко у правља радом и средствима за рад. У нашим условима то су радничка класа и радни људи, а не силе изван и изнад њих. Нови корак самоуправљања управо се показује у превладавању најамног менталитета, у томе да вишак рада престане да егзистира као класни однос и да постане саставни дио дохотка, којим, преко својих самоуправних асоцијација, управља његов стваралац.

Пред нама се налази више од шест мјесеци јавне расправе законског нацрта. С обзиром да је у питању најважнији системски закон, она не смије да добије формални карактер, већ треба да изрази класну суштину. Пошто није само ријеч о изјашњавању, већ о организовању акције да се још у току саме јавне расправе мијењају постојећи односи, самоуправна демократија ће учинити нови корак ка још одговорнијим односима у сфери рада, стваралаштва и продуктивности, бољег и рационалнијег коришћења производних и техничких могућности и нових вриједности.

Драго Станковић

УОЧИ СВЕНАРОДНОГ ПРАЗНИКА

„ЛИЧНА КАРТА“ ПРУГЕ БЕОГРАД — БАР

ПРУГА БЕОГРАД — БАР има огроман и многостран значај за развитац наше Републике. Може се слободно рећи да нема привредне области, нити веће радне организације, која није најнепосредније заинтересована за овај објекат од виталног значаја за просперитет Црне Горе. Поред тога што је сада омогућено њено успешно повезивање са већим произвођачким и прометним центрима у нашој земљи, пруга, истовремено, пролази кроз најмање отворене и најнекомунитативније регионе чији су рудни и сировински потенцијали још неактивирани. То су крајеви који су познати по богатству руда боксита, олова, цинка, никла, бакра, хрома, као и разних неметала, а у тим резервама садржани су најзначајнији потенцијали даљег индустријског развитака Црне Горе. Заправо, њихова валоризација могућа је само уз постојање такве саобраћајнице као што је пруга Београд — Бар.

На дијелу трасе кроз Црну Гору истражена су налазишта боксита — најбога-

СВЕГА ЈОШ НЕКОЛИКО ДАНА дијели нас од остварења једног сна на чију се реализацију чекало пуних 120 година. Зато, прије него што „гвозде“ не стигне у Бар први воз, подсетимо се још једном „личне карте“ пруге која ће представљати најзначајнију полугу за још брже и успјешније превазилажење економске неразвијености Црне Горе и свестран развој веома широког гравитационог подручја које обухвата 135 хиљада квадратних километара, односно 49% подручја наше земље, на коме живи око девет и по милиона становника.

Од Београда до Бара пруга се протеже дужином од 476 километара, и то од Београда до Гостуна, на територији Србије, 301, и од Гостуна до Бара, на подручју Црне Горе, 175 километара. Готово једна четвртина пруге, тачније 114.437 метара, пролази — испод земље — кроз 254 тунела од којих су најдужи „Сезина“ — 6170 метара, „Златибор“ — 6139, „Требешица“ — 5170, „Голеш“ — 1949, „Остромица“ — 3831 и „Мојковац“ — 3242 метра. На пруги је изграђено 206 армиранобетонских и 28 челичних мостова у укупној дужини 14.593 метра. Најдужи мостови су „Мала Ријека“ — 498, „Љубовића“ — 450 и „Увац“ — 308 метара. Мост „Мала ријека“ за седам метара је височији од колико је познато, досад највисокијег моста у Европи, оног на ријеци Зил, притоци Ина, близу аустријског града Инсбрука, високог 193 метра.

тија у нашој земљи и једна од највећих у Европи! Поред резерви врло квалитетног боксита код Титограда и Никшића, које се цијене на 200 милиона тона, значајна су налазишта ове рудаче код Андријевице, Мојковца и на планини Љубишњи. У околини Пљеваља утврђене су билансне резерве од око 160 милиона тона тврдог лигнита високе калоричне вриједности, а у предјелу Иванграда пронађене су резерве мрког угља јачине 4000 калорија. Само у сјеверним крајевима наше Републике налази се око 10 одсто укупних југословенских резерви оловних и 20% цинканих руда, углавном у Брскову код Мојковца и у Шупљој Стијени близу Пљеваља. У околини Петровца, Вирпазара и Бара откривена су богата налазишта бентонита, а цементног лапорца има у околини Пљеваља, Бара, Спужа и Иванграда, Украсни камен и мермер пронађени су код Андријевице, Даниловграда, Колашина, Титограда, Спужа, манастира Мораче и Каменара у Боки Которској.

ПЕРСПЕКТИВА ВАРСКЕ ЛУКЕ
Значај пруге Београд — Бар не исцрпљује се тиме што она спаја два — да се тако изрази — тражишно-коресподентна подручја. Она ће повезивати и туристичком пољево најатрактивнији дио наше земље — Цр-

ногорско приморје са огромним залеђем које захвата половину Југославије. Тиме што повезује Србију, Црну Гору и Македонију, она има југословенски значај, јер ове три републике дају нашем туризму 51% од укупног броја ноћивања. У структури транспорта туриста из тих региона са 80—90% преовлађивала су све до сада средства друског саобраћаја — аутобуси, аутомобили и — за превоз робе — камиони. Путањем пруге у саобраћај тај однос се потпуно мијења, скраћује се вријеме потребно да се стигне до мора са 10 до 12 на шест до седам часова, а уз то се повећава удобност и сигурност путовања.

С обзиром на природне лепоте и погодности крајева кроз које пролази, пруга ће омогућити свестрану развој привредно неразвијених региона који очекују своју шансу од туризма. Да бисмо ту шансу у што боље сагледали, пођимо, у мислима, трасом пруге, и то од Бара до Београда. У непосредној близини градишта Варске луке подсетимо се да је Црна Гора, још 1856, прије сто и двадесет година, захтијевала од Париског конгреса да јој се, прво, призна независност, друго — проширење граница и, као треће, да јој се, у интересу њеног што успјешнијег развоја, уступи барско пристаниште. При сјетићемо се прочитавши: како се тек последице другог свјетског рата, заједно са савезницима за луку у Ријеци, Шибенику, Сплиту и Плочама, радио лабораторат за Варску луку, која је, с обзиром на непосредну перспективу изградње пруге Београд — Бар, требала да по величини буде друга у нашој земљи, одмах последице оне у Ријеци. Затим: како је у раздобљу од 1980. до 1985. године промет Варске луке порастао за око десет пута и како ће, сада, последице пуштања пруге у саобраћај, ова лука остваривати стоишездесет пута већи промет од оног који је постигнут 1980. године, односно

пет пута већи него 1970, када је у Варској луци пристало 1144 брода и других пловних јединица под заставом двадесет држава.

ТРАГОМ КОЈИ СУ ОСТАВИЛА СТОЉЕВА

Бар ће постати град са око 80.000 становника — бар тако кажу планери његовог развоја. Али, и тада ће он бити интересант за туристе, прије свега по оном што је значајно у прошлости. На зидинама оронувих кула и рушевина бедема може се „прочитати“ урбанистички склоп и архитектура настала под романско-готским, ренесансним и оријенталним утицајима. У непосредној близини нове луке су се у царске галије и гусарске лађе, у параброде и преко-океанске бродове, укључивали ратници и заточеници, владари, робови и завојевачи, црквени великодостојници и дипломатски покласари, истраживачи, путници и путолови. Ту је, последице битке код Аккаре, стигао деспот Стеван Лазаревић...

На мјесту gdje се ријека Црница улива у Скадарско језеро, усред мочваре, налази се најмања варошица у нашој земљи — „црногорска Венеција“, како се неко напашло, — Вирпазар. Окружује га језеро, које је непроцењиво туристичко благо. У њему су Морачник, Старчево, Врањина, Грмочур, Каменик и четрдесетак насеља, gdje би се могли подићи привлачни туристички објекти. Од посебног интереса може да буде Жабљак, престоница средњевјековне Зете, на Лесендровићевом брду и непероболна рана Његошева, Ком... и гробови средњевјековних владара и велможа.

Морача са Зетом и Цијевном такође је незабораван доживљај. Дуга 94 километра, ова ријека „вучица“, како је назвао јесеник Јанко Воковић, пробила је своје корито кроз непроходне кршове, дубоко на појединим мјестима и до хиљаду метара. Тим живописним кањо-

ном стиже се до манастира Мораче, задужбине сина Вукана Немањина, чије су фреске лепота неисказана. Тамо напријед је Колашин, који се већ афирмисао као мјесто климатског туризма, па Биоградско језеро, један од најсјајнијих оаза у нашој земљи, дар глечера, који је некада давно клизио низ оброне најлепше и најшумовитије планине, вјечно зелене Вјеласице.

Пруга приближује и Тару, дјевичански дивну и чисту ријеку, која је, клешући вјековима тврде стијене, усјекла свој чаробно лијепо „пут“ — кањон највеличанственији последице оног што је створио Колорадо. Током ове ријеке стиже се до Брскова, средњевјековног рудника, који се, пробуђен из вјековног сна, такође укључио у битку за социјализам, и до моста на Вурђевина Тари, који, раскриљен над водом, висок скоро две стотине метара, задивљује својом несвакидашњом лепотом и истинитом легендом око њега у прошлом рату испредном.

ОД ПРВОГ ДАНА ПРУГА ЋЕ СЕ УКЉУЧИТИ У СВЕ ТОКОВЕ

Некадашњи Никољ-пазар, средиште Бихора и Корита, у зеленој и питомој оази, Полимља, Бијело Поље налази се на раскрсници путова што воде долинама Лима, Таре и Мораче. У тамошњој цркви светог Петра пронађено је Мирослављево јеванђеље, један од најстаријих и највреднијих рукописа на нашем језику.

Милешева код Пријепоља спада међу најзначајније културне споменике. Њено сликарство, заједно са фрескама Сопотана, представља највећи домет европског сликарства тога доба. „Гвоздени пут“ води даље преко непрегледних пашњака Златибора ка Титовом Ужицу, где су партизани голим грудима бранили Ужичку републику.

И тако, редом, до Београда, једног од најстаријих градова који је освајао — ни броја се томе не зна — и рушен до темеља око четрдесет пута, о коме Константин Филозоф пише да је то „град као ријетко који у васељени“, пруга ће пролазити кроз многе крајеве, села и градове, који су — занимљивим и драматичним збивањима, стваралаштвом и споменицима — ушли у историју, легенду и туристичке водиче. У многима од њих дизајни су устанци — као у Белој Цркви и Вирпазару, водиле се одсудне битке — као на Суворову, Мачковом Камену, Кадињачи, Ибру и Лиму, рађали се и умирали велики — људи — ко би их могао све набројати — који су за собом оставили значајна дјела.

Пруга Београд — Бар укључиће се такође од првог дана у све структуре и сплетове — привредне, културне, етичке, друштвене и, наравно, историјске — и на извјестан начин повезивати догађаје, мотиве и интересе у најширим размјерама и најразличитијим облицима. Она ће служити и народним саборима и празнованјима, туристичким и умјетничким приредбама, сајмовима, смотрема, сусретима и такмичењима. Упућиваће путнике да што више сазнају о оном што је било, да сагледају садашњи тренутак да би се могли како треба борити за будућност. Најкраће речено, пруга ће служити народу, градитељу социјализма ради чије је љепше и срећније будућности и пробијена кроз беспућа.

БРИГА О ДОМАЋЕМ ГОСТУ

Овог љета ће на будванској ривијери, као и на цијелом Црногорском приморју, боравити више домаћих гостију него ранијих година. Разлог за то је предстојеће пуштање у саобраћај пруге Београд — Бар. Имајући то у виду, и да би у току сезоне било што мање пропусти и неспоразума, Хотелско-туристичко предузеће „Монтенегротурист“ је већ израдило програм акција које имају за циљ обогаћивање туристичке понуде. О томе шта се све предвиђа разговарали смо са Миодрагом Мировићем, замјеником генералног директора „Монтенегротуриста“, и Веселином Јовановићем, директором Сектора за развој овог туристичког гиганта.

— Да бисмо реализовали читав програм, треба нам око 62 милиона динара — рекао нам је Мировић. — Обратили смо се Инвестиционој банци у Титограду са захтјевом да нам одобри кредит у том износу. С обзиром да је презентирана потребна инвестиционо-техничка документација, очекујемо да ће кредит бити одобрен до краја маја, тако да ћемо већину радова извести у току јуна, до почетка главне туристичке сезоне.

Програмом акција, који је доста богат и разноврстан, предвиђена је изградња

нових и адаптација неких постојећих објеката. Од Херцег-Новог до Улциња и у Цетињу треба подићи седам нових ресторана за исхрану домаћих туриста, а исто толико треба да их буде адаптирано. Петровац ће добити два, а Будва три ресторана. Реновираће се и велики аутокамп у Буљарици који може да прими и до 4.000 туриста, а уредиће се и аутокампови на Јазу, код Светог Стефана и у Вечићима. На жељезничкој станици у Вару изградиће се пропагандно-информативни центар, где ће се путници обавјештавати о слободним капацитетима у хотелима на Црногорском приморју, а ту ће се моћи резервисати и карте. С Предузећем кола за спавање и ручавање договорено је да све угоститељске услуге у возовима „иду“ преко „Монтенегротуриста“. Обучено је 15 радника за продају карата у пословницама овог туристичког гиганта. Биће успостављена радио-веза између свих хотела „Монтенегротуриста“. Ово предузеће је, поменимо и то, недавно набавило још пет нових аутобуса — „мерцедеса“, који представљају последњу ријеч технике, а намијењени су за превоз туриста.

С. Грегорић

НА ДАН МЛАДОСТИ

СРЕЋАН ВАМ ДАН
МЛАДОСТИ!

Трчи весело дјевојка
са зумбулима у коси!
Трепери осмијех дјечака
скривеног у роси!

Уз рођендан прими
све наше жеље љубави
друже ТИТО!
Нека се таласа, распламсава
и жубори наше среће жито.

С борбом и пјесмом
кораца младост тргова,
обала, шума и долина.
И гори музика срца
и просипљу се љубави вина!

Огријани сунцем, слободом,
истином

трчимо с Титом
вјечним херојем радости!
Пјевамо и пјевајте,
Радујемо се, радујте се

СРЕЋАН ВАМ ДАН
МЛАДОСТИ!

Мира Грегорић, III разред
гимназије

ПОСЛОВИЦЕ И ИЗРЕКЕ

Примјер је најсигурнија про-
повијед

*

За мир се својски бори само
онај ко је рат скупо платио.

*

Јунаштво без чојства — смрди!

*

Чојство је кад човјек другог
брани од зла у себи, а јунаштво
кад себе брани од зла у другоме.

*

У образ може свако да ми по-
гледа, али у трбух не може.

*

Један је живот, а много начина
да се умре.

ТАКМИЧЕЊЕ ИСТОРИЧАРА

НА ДАН ПОБЈЕДЕ У ПЕТРОВЦУ НА МОРУ, гдје се прије 55 година, на згради општинске скупштине, залепао барјак прве комунистичке општине на Јадрану, одржан је XIII суверет младих историчара Црне Горе на коме је учествовало стотину основаца из свих осморозредних школа са подручја наше Републике.

Организатори смотре били су Савјет за васпитање и бригу о дјети Црне Горе и Републички одбор Југословенских пионирских игара, а покровитељ предузеће за промет филмова „Зета филм“ из Будве.

Такмичарима је о петровачкој црвеној комуни говорио Урош Зе-
новић, председник Савјета Мјесне заједнице, а награде десеторици про-
воласираних такмичара уручио је у име покровитеља секретар „Зета
филма“ Жарко Пламенац.

СТВАРАЛАШТВО МЛАДИХ

Зборник литерарних радова

У издању Међурејубличке кул-
турно-просвјетне заједнице Босне
и Херцеговине, Црне Горе и Хрват-
ске и Секције за васпитно-образов-
ну дјелатност из Требиња, појавио
се ових дана зборник око 70 радо-
ва ученика основних и средњих
школа из Будве, Тивта, Котора,
Цетиња, Никшића, Херцег-Новог,
Билеће, Требиња и Дубровника.
Поред осталих у зборнику је шта-
мпано седам радова Вере Пашај-
лић, Марице Грегорић, Наташе Пе-
јовић и Ђорђа Брајака.

Главни и одговорни уредник
ове публикације, Љубо Рудан пи-
ше у уводнику да је Међурејуб-

УЗ СТОГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА
ВЛАДИМИРА НАЗОРА

РОЂЕН тачно прије сто го-
дина, 30. маја 1876. године у
Постирама на острву Брачу,
Владимир Назор је од самог рође-
ња, како је запамтио из причања
своје мајке, био особенак: одбио
је шест дојиља док није изабрао
Влахињу Симу чија „уста бијаху
пуна пословица, а грло краћих
народних пјесама, понајвише ус-
паванки што их је сама измишља-
ла“. Гимназију је завршио у Спли-
ту, а природне науке студирао је
у Грацу и Загребу. Службовао је
у Сплиту, Задру, Пазину, Копру,
Цриквеници и Загребу. Крајем
1942, у шездесет и шестој години
живота, заједно са Иваном Гора-
ном Ковачићем, пошао је у парти-
зане и тиме, како је писала „Бор-
ба“ од 3. јануара 1943, „испјевао
најљепшу пјесму, која је његово
име пронијела још једном широм
наше земље и за сва времена учи-
нило га незаборавним код свих
слободолубивих народа“. Први
председник Земаљског антифа-
шистичког вијећа народног осло-
бођења Хрватске, Назор је од осло-
бођења земље до своје смрти, 19.
јуна 1949, био председник Прези-
дијума Сабора Народне Републике
Хрватске.

У свом прилично дугом и ства-
ралаштвом испуњеном животу
Владимир Назор се успео докле
се највише могао уздићи умни ра-
дник у нашој земљи — доживио
је књижевну славу и добио све
почасти. Од своје најраније мла-
дости, почев од првих дјела о ста-
рој словенској паганској слободи,
он се недвосмислено залагао за
слободу и напредак, протестујући
против поробљивача и туђина.
Кроз сва своја дјела, створена у
току више од педесет година, он
је, без обзира на тренутне кризе
и „затварање у кулу од бјелоко-
сти“, остао до свог краја вјеран
народу и његовој борби. Дјелом,
мишљу и духом везан за народне
тежње, овај пјесник племенитих
осјећања оживљавао је древну
прошлост и опјевао борбу Хрвата

против Млечића. Оставио је за со-
бом десетине књига лирских и еп-
ских пјесама, легенди, прича, за-
писа, новела, путописа, романа,
есеја и критика: готово се може
рећи да није било књижевног ро-
да у коме се он није окушао. Нај-
значајнија дјела су му: „Словена-
ске легенде“, „Медвјед Бруно“, „У-
тва златокрила“, „Лирика“, „Ин-
тима“, „Ахасвер“, „Бели Јоже“,
„Истарски градови“, „Приче са о-
стрва“, „Шарко“, „Пастир Јода“,
„Курир Јода“, „Крвави дани“, „Пи-
онир Грујо“, затим дневник „С
партизанима“ и најзрелије пјес-
ничко остварење „Легенде о дру-
гу Титу“ које осваја читаоце потре-
ним патосом и упечатљивим пје-
сничким сликама.

Своја узбуђена Владимир Назор
преносио је незаборавним пје-
сничким сликама и искреним људ-
ским и племенитим лиризмом. Не
само „Шикара“ — симбол народа
који осваја мјесто под сунцем на
тлу гдје су некад владали силни-
ци — сва његова поезија је живо-
тадна: у њеним стиховима су
присутни проблематици вјере у бољу
и лепшу сјутрашњицу. И када се,
својевремено, затварао у „кулу од
слоноваче“, његова поезија није би-
ла лишена свијести о њеном исто-

Владимир Назор

ријском позиву,
читаво његово к-
же рећи да пред-
и неутуђиву сво-
је он читав сво-
квално: до посље-
посветио. Чест-
шлост и призива-
ди и предања д-
вјере у неиспр-
А да је до краја
ран своје дјелу-
ском надахнућ-
доказ је што се
ставио на расп-
Поздрављајући
цију Савеза ко-
дине Југославије
димир Назор се
своје домовине
ма:

... НИСАМ
нас говорити
да ћу имати
дим на окупи-
лијена насми-
дим ваше б-
не једне в-
ље, пуне
на, за који се
никада утрну-
и горјети и д-
док нешто до-
Нек изгори до
пела не оста-
равица, и как-
пет пробуд-
гризла... Ја
у „неким“ го-
сад жао. Ни-
такву тугу не
тишле, али
Жао ми је ш-
ге, те да не
стола, него д-
ћу вама и сл-
— као онај д-
ти пушку у
дног другог
говори, — ал-
ти... Желим
та да могу
непријатеља,
нешто ново
послије овак-
ја јој се суп-

ВЕЛИ ЈОЖЕ

(ОДЛОМАК)

Покле су ме приковали зликане за ове даски,
Ја нисам већ дома видела ни своје загледал мајки.
Си а' цела ни, кућа бела? Си а' ми, мајко, преболела?
Море, море сиње!

Покле су ме закопали на ову дрвену раку,
Видела нис' бора ва шуме ни на небе сунце угасило?
Си а' се, древо, осушило? Си а' се, сунце жарко,
Море, море сиње!

Пест земљи ми принесате Башелка ми струк дарујте!
Сухо весело ће процваст ми и душа ће утешит се,
Пак ћу онпун мирно слушат, ча ми шапћеш кроз галију
Море, море сиње!

Ноге су ми поломили, стрли су ми душу младу.
Врижан сам ти на теи свете! — Галеби, ој бели тињи,
Полетите доле к југу, тер моју поздравте мајку!
Море, море сиње!

ОЖЕ ЛЕЖИ И БУЉИ У ПРАМАЦ. Оно му пјевање не иде ни-
како из главе. Тко то пјева његовим језиком у утроби галије?
Тко се то крије у тој тами? Див опица поклопац на палуци.
Дигне га опрезно и гурне на страну. Нешто се макну у лађи.
Оријашка глава на здепастим раменима и на широку врату помоли се
из отвора, стане очи у очи према Јожи.

Дивови су шутјели и посматрали се.

— Ко си, човиче? — упита шапатом онај из лађе.

— Кличу ме Јоже, Шнаво, а и друшчије. А ти?

— Ја сам се прије звао Илија; сад ме зову Галот.

— А ча делаш ту доле?

— Возим.

— — — — —

— Па зач не изодиш из те рупе?

— Прикован сам ланцима, а и не смим. Ошибали би ме.

— — — — —

И Јоже исприча галоту своје посљедње догађаје. Рече му које-
шта о Мотовунанима и о њиховим шалама, о Варбајанки и шјор Зу-
ану. Галот га слушахше, мрк и зловолан, као да га то Јожино при-
чање само љути.

— Чему се тако пушташ?

— А ча биз?

— Не дај се! Смрви их!

И галот се поче жистити. Да је он слободан као Јоже! Али се
не може макнути. Двадесет је година што су га пријевао засушњи-
ли доле на југу, па му одсјекали ноге до кољена, и турили га у галију,
да им вози. Спутан је са седморо ланаца, које не може истргнути из
лађиних ребара, а да та ребра не преломи, и не потоне с галијом. Али,
он, Јоже, тако јак и чил, па — роб!

— И ми смо људи као и они — говорио је галот. — Чему им
робовати као марва, кад смо од њих јачи и бољи? Пас не да кост и
тјера туђинца из свога дворишта, а ти, Јоже, пушташ да патуљци по
теби газе и да ти сишу крв, — ти, који си тако јак. Срамота од тебе,
брате! Чуј, лађа ће ноћас на дно.

— А ја? А ти?

— Ја ћу потонути с галијом. Спутан сам, хром у обе ноге, ву-
чем се по земљи као црв. Што биз, да се и спасим? Ал' ти си велик и
јак, тебе не може ни море тако лако прогутати, — изити ћеш живу
главу. Чуј, Јоже, мораш ми се нешто заклети.

— Ђу.

— Да ћеш бити од данас као пас који не пушта да му отму

кост, и да не да другоме у своје двориште.

— Кунем ти се!

С. Пановић

ПЈЕСНИК
осјећао „као ко
читавог свог ве-
та знао за муку
риш без даха
Знао је како и
згњечени, смрв-
шуме знају ни
како је довољно
па да се из ду-
дигне крик пр-
сви путеви буд-
вот поново цар-
чије је оживот-
је, као што чит-
тражиш још од
не само своју м-
јеће своје мла-
све чари живот

ИМА * МЛАДИ О СЕБИ

О М

ПОТОК

Поток мали тихо жубори
путник је стао да се одмори
„Поточићу мали, воду бих
пио“.

„Пиј, путниче, и буди нам
чио“

Поточићу драги, како си лијеп,
поточићу мали, ти си мој
свијет.

Дивна је твоја вода чиста
бистра као суза што у оку
блиста.

Поред тебе се зелени трава
а из ње вири љубичица плава.
Крај тебе су срећни сви,
весели и разdragани.

Марија Вукмировић

Поточићу, поточићу,
куда журиш тако?
Кроз шумицу зелену
можеш и полако.

Нека срна пије воде,
нека птичице цвркуће
развеселе мале рибе
и децу што скакућу.

Путуј планинама,
путуј долинама,
поточићу драги!

Татјана Дапчевић

Мали поток тече
сребрнате боје
једва чека да се
улије у море.

Зове сестру ријеку
да јој у загрљај пође
па да се заједно
улију у море.

Радмила Марковић

СТИХОВИ ПИСАНИ НА ЧАСУ

У ПРВОМ ОДЈЕЉЕЊУ ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ било је ових дана Ријечи о пролећу, киши, потоцима, ријекама и мору. Затим су ученици и ученице, десетогодишњаци, у присуству свог разредног старешине, учитељице Злате Вуковић, писали у стиху и прози како замишљају „игру“ пролећног потока, његово жуборење, „причу“, „пјесму“, и „разговор“ са слављујем, травом, цвијећем и дјечицом. Тако је, четрдесетак минута, колико траје школски час, настао преградит почетничких стихова, које је за ову рубрику одабрао Милена Гојковић, руководиоца Секције младих новинара.

Прича пролећног потока

П ОРЕД куће моје баке тече поточић. Никад не мирује. Увијек жубори. Дјеца су његови најчешћи посјетиоци, а с њим својим жубором прича о себи. Ево како сам разумјела његову „причу“.

„Дошао сам са великих планина. Превалио сам дуг пут да у овој лијепој долини уживам. Желим да некоме будем од користи. Сваког дана овдје слијећу птице, попију мало воде и са цвркутом се враћају поново своје јату. И пастири дођу да напоје своја стада. Све су то моји добри пријатељи који ме не остављају.“

Али, дјецо, ви сте моји најдражи пријатељи. Ви сте увијек поред мене. Играте се, пјевате ми, прескачете ме и прскате се мојом водом. Ипак, највише вас волим лјети, јер знам да не идете у школу и онда сте само моји.

Не волим јесен, јер ме онда напуштате. Зове вас школа. И птице одлазе у топлије крајеве. Нема ни стада, нити ичега другог, осим хладне зиме која долази. А, мени остаје да чекам пролеће и вас који ми се поново враћате.“

Милена Гојковић

П АДАЛЕ су кише и створио се поток. Његов ток почео је с планине. Он нам прича:

„Био је то диван пролећни дан. Чуло се цвркутање птица, па ме је то пробудило. Сунце је извирало изнад шуме и своје златне зраке бацало на земљу. Обуко сам своје сребрнате одијело и кренуо на пут. Било је тешко прећи сва планина и шуме. Имао сам тешкоћа и са својим пријатељима. Задржавали су ме. Пили су моју бистру воду. Кроз стење и камење журио сам до једног насеља. Његови становници били су немилосрдни. Пецали би рибу и тако ме растављали с мојим најбољим пријатељима. Наставио сам пут. Цвијеће као да је хтјело да ми каже: „Немој да идеш, остан с нама“. Али, нико ме није спријечио.“

Пјевао сам своју стару пјесму. Повјетарац ми је очешљао косу. Стигао сам до своје сестре ријеке. Отпратила ме је. Она се обрадовала мом доласку и очи су јој биле пуне суза радости.“

Даворка Ускоковић

ИГРА ПОТОЧИЋА

Игра малог потока
то је права шала
као пјесма птичица
што на грани — спава.
Сребрнату боју има
њом се хвали свима.

Преко дана и у ноћи
његова се пјесма чује
раздрагане птичице
стално задиркује:

Птице, мале птице
хајде да играмо
преко гора и планина
да се забављамо.

Тамара Поповић

Поток игра, скакуће,
шарени се, клокооће.
Пјева пјесму о мору,
и о ведрици примору.
Он се игра кроз луг,
пјесма му се чује свуд.

Динка Кнежевић

ПОТОЧИЋ

Поточић мали
по гори жубори.
Пролази равницом,
игра се с дјечицом.
Он весело жубори:
рече „збогом“ мајци гори
Хтио је у далек свијет
да убере мајци гори
један диван цвијет.

Дарко Мандић

Поточић жубори
у цвећу говори:
„Устани цвеће
стигло је пролеће“.
Улива се у реку
кривудава тече,
сав се запенуша
кад наступи вече.

Весна Станишић

Сребрнати мали поток,
што тече крај пута,
жељно чека сестрицу
да му дође с пута.

Мирјана Масловар

Поточић жубори
поточић говори:
„Ја сам поток
бистар мали
пјенуцају моји вали.
Волим дјецу, волим све,
волим младе и одрасле.
Весео сам разигран,
бистар, чист и прозиран.
Нисам велик, нити слан
увијек сам радостан“.

Јасна Марковић

ПОТОК И СЛАВУЈ

Поток тече жубори,
славуј пјева у гори
и кроз пјесму говори:
„Поточићу, поточићу,
куда журиш тако,
кроз шумицу и кроз гај,
а Сунце ти даје сјај,
па си блистав и лијеп
и нигдје ти није крај“.

Оливера Дашкић

WALT

DISNEY

У почетку филмски цртач, а затим продуцент, Волт Дизни — од чијег нас рођења дијели 75 а од смрти десет година — започео је каријеру у једном рекламном предузећу. Године 1923. дошао је у Холивуд, гдје је почео да ради цртане, а касније и играле филмове, најмијењене у првом реду нај-

млађим гледаоцима. Као цртач бројних цртаних филмова добио је — 29 „Оскара“! Аутор је филмова „Снежана и седам патуљака“, „Петар Пан“, „Бамби“, „У долини даброва“, „Пустинја која живи“, „Острво с благом“, „Мач и ружа“, „Робин Худ“ и многих других.

ДЕЛЕГАТСКА ТРИБИНА

СКУПЉА ВОДА НЕГО ПРОШЛЕ ГОДИНЕ

На сједници одржаној 26. априла, Скупштина општине дала је сагласност на одлуку Радничког савјета основне организације удруженог рада Водовод и канализација Комунално-стамбеног предузећа о повећању цијена воде (15%) за све потрошаче, који се снабдијевају из водоводног система, као и на тарифу накнаде за утрошак воде на територији општине.

Индивидуална домаћинства плаћају воду према стварној потрошњи, регистрованој на водомјеру, у износу од 4,60 динара по једном кубичку, а уколико нема водомјера паушално по члану домаћинства 18,40 динара мјесечно. Домаћинства, која издају лежаче туристима а немају водомјере, плаћају паушално воду по 9,20 динара за сваког госта.

Привредне и друге организације, приватне радње и пансиони, плаћају по једном кубном метру, регистровано на водомјеру, 5,75 динара, а продавнице и складишта трговачких предузећа и других организација, као и пословнице код којих је отежано постављање водомјера, паушално по једном објекту 172,50 динара.

За индивидуалне стамбене зграде, у којима се налазе угоститељске радње, потрошња воде ће се рачунати само на улазном водомјеру за цијелу зграду, и то 5,75 динара по кубном метру, док се за градско зеленило, паркове и прање улица плаћа 2,30 динара по кубичку.

Познато је да је општина Будва једина на Црногорском приморју повољно ријешила снабдијевање водом

и да су за то, под врло неповољним условима, ангажована знатна средства. По завршетку радова на водоводном систему Подгор — Пржко тај објекат предат је на управљање и одржавање Комунално-стамбеном предузећу. Иако је у 1975. години остварен за 28% већи приход, реализација услуга порасла је, у односу на 1974. годину, свега за 14%, док је због повећаних цијена материјала и услуга утрошено за 53% више средстава.

Већи приходи мјесним заједницама

На одвојеним сједницама Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница донијета је одлука о уступању боравишне таксе мјесним заједницама и измијењена ранија о уређивању и коришћењу плажа.

Од укупног износа боравишне таксе мјесним заједницама се уступа 50%, чиме се добија сталан извор средстава за финансирање дијела њиховог програма рада. Мјесне заједнице треба да између себе закључе самоуправни споразум о расподјели тих средстава. Уколико се споразум не закључи у року од петнаест дана, средства ће се дијелити на следећи начин: Мјесној заједници Будва I — 38%, Мјесној заједници Будва II 14%, Мјесној заједници Бечић — 13%, Мјесној заједници Свети Стефан — 10% и Мјесној заједници Петровац — 25%. Организације удруженог рада, које наплаћују боравишну таксу, дужне су да према одредбама закључе

Да би се подмириле обавезе по ануитетима, који износе 1,720.212 динара годишње, потребна су знатна средства, а она се у 1976. години неће моћи обезбиједити, ако се остане при постојећој цијени воде. Оцјењујући ситуацију у којој ће се наћи ова радна организација због преузимања обавеза по кредиту и пораста трошкова пословања, излаз је нађен у доношењу одлуке о повећању цијене воде.

Д.

ног споразума уплаћују припадајући дио средстава мјесним заједницама. Оне су дужне да 80% тих средстава користе искључиво за уређивање, одржавање и чишћење јавних површина и објеката на својим подручјима, ангажујући за обављање тих послова Комунално-стамбено предузеће, на основу претходно закљученог уговора.

Целокупна средства купалишне таксе уплаћиваће се непосредно мјесним заједницама, с тим што ће се користити искључиво за уређивање, одржавање и чишћење плажа. И у овом случају мјесне заједнице су дужне да закључе самоуправни споразум о расподјели средстава, и то, такође, у року од петнаест дана од дана ступања на снагу ове одлуке. Уколико се споразум не закључи у прописаном року, средства купалишне таксе ће се дијелити по истом принципу као и средства боравишне таксе.

Ј.

Будва добила архив

Ових дана је Скупштина општине, на иницијативу друштвено-политичких организација и Општинске самоуправне интересне заједнице за културу и науку, основала Општински архив. Тако се, уз Културни центар, појавила у Будви још једна важна и значајна културно-научна институција. Не постоји, чини се, културног радника, приврженика и посленика културе, нити уопште радног човјека на нашем подручју, кога ова одлука није обрадовала. Свједоци смо да се до сада радило као да се, уопште узевши, није мислило на будућност. Прикупљањем, стручним сређивањем, обрадом архивске грађе и омогућавањем њеног коришћења у јавне, научне и друге друштвене сврхе нико се до сада није организовано бавио у нашој општини. Напротив, нешто архивске грађе и друге документације из разних периода, која је случајно сачувана, налази се у врло лошем и крајње запуштеном стању. Свако је радио како је знао и умιο, стичијно и, рекли бисмо, себично, без обавезе и одговорности да нешто иза њега остане за генерације које долазе.

Архиви су нам раније били радни столови и, често, гомиле несређеног материјала у разним фасциклама смјештеним по дотрајалим ормарима. И, ево, најзад, Архива — дуго очекиване и пријеко потребне друштвено-културне установе, која по слову Закона о архивима и заштити архивске грађе, односно по одредбама члана 3. поменуте Одлуке Скупштине општине има задатак да „прикупља, чува, сређује, обрађује и објављује архивску грађу општинских органа и установа и привредних организација, према којима општински органи врше право оснивача, друштвених и других организација које дјелују на територији за коју је основан архив, као и архивску грађу приватних ли-

ца, која је од значаја за територију на којој архив дјелује“.

У извршавању циљева и задатака ради којих је и основана — на име у развијању своје основне дјелатности, ова новооснована самостална и самоуправна установа у области културе, чија је, нагласимо и то, дјелатност од посебног друштвеног интереса, сарађиваће са организацијама удруженог рада, мјесним и самоуправним интересним заједницама, друштвено-политичким организацијама, као и с многим сличним институцијама у нашој земљи, а нарочито са Архивом СРЦГ и Историјским архивом у Котору.

Дјелатност Архива ће се финансирати преко Општинске самоуправне интересне заједнице за културу и науку. За припреме и почетак рада новој институцији су за ову годину планирана средства у износу од 250.000 динара. Рачуна се да ће се већ идуће године ова установа финансирати дијелом из Општинске самоуправне интересне заједнице културе и науке, а дијелом из средстава организација удруженог рада, мјесних и других самоуправних интересних заједница и друштвено-политичких организација.

Најакутнији проблем у овом тренутку за Архив јесте гдје наћи и обезбиједити потребне просторије. Наравно, приликом његовог оснивања и то се имало у виду. Постоје нека рјешења, која, чини нам се, могу да буду само привременог карактера. За овако значајну институцију мораће се наћи погодне и, што је најважније, функционалне просторије. Понадајмо се да ће се и то брзо ријешити.

Скупштина општине је за вршиоца дужности директора Архива именovala др Мирослава Лукетића, досадашњег директора Културног центра у Будви.

М.

ДОНИЈЕТО ВИШЕ
ОДЛУКА

ОДЛУКОМ Вијећа удруженог рада и Скупштине Самоуправне интересне заједнице основног образовања и васпитања, донијетој на заједничкој сједници 26. априла 1976. године, утврђена је висина стопа доприноса по следећим изворима прихода: из личног дохотка радника — 1,8%, из личног дохотка од самосталног вршења привредних и непривредних дјелатности личног дохотка од ауторских права, патената и техничких унапређења — 17% и из личног дохотка радника за изградњу школског центра у Будви по стопи од 1,5%, која средства ће обавезници уплаћивати у фонд за изградњу школског центра.

Донијета је и одлука о висини стопа доприноса за финансирање културне и научне дјелатности, и то: из личног дохотка радника — 0,5%, из личног дохотка од самосталног вршења привредних и непривредних дјелатности личним радом — 5% и из личног дохотка од ауторских права, патената и техничких унапређења по стопи од 5%.

Вијеће удруженог рада дало је сагласност на одлуке о висини стопа доприноса за финансирање физичке културе, социјалне и неопходне дјечје заштите, које су донијеле скупштине надлежних самоуправних интересних заједница. Тако су за финансирање физичке културе утврђене следеће стопе доприноса: из личног дохотка радника — 0,35%, из личног дохотка радних људи који обављају пољопривредну дјелатност — 1% и из личног дохотка радних људи који самостално обављају интелектуалну или другу непривредну дјелатност по стопи од 0,50%.

Стопа доприноса за социјалну заштиту утврђена је на 0,50% од личног дохотка радника у организацијама удруженог рада и радним заједницама које нијесу организоване као организације удруженог рада, односно радника код приватних послодаваца, као и 0,50% од личног дохотка по основу самосталног вршења привредних и непривредних дјелатности личним радом. За финансирање непосредне дјечје заштите утврђене су стопе доприноса у висини од 1,50% од личног дохотка радника у организацијама удруженог рада и радним заједницама које нијесу организоване као организације удруженог рада, односно радника код приватних послодаваца, као и по основу самосталног вршења привредних и непривредних дјелатности личним радом.

С обзиром да су биле предмет расправљања на зборима радних људи и грађана, гдје су благовремено усаглашени ставови по свим питањима између одговарајућих самоуправних структура, све ове одлуке су донијете једногласно.

Д. Јововић

Именовања

Скупштина општине Будва, на заједничкој сједници сва три вијећа, изабрала је 80 судија поротника Општинског суда у Котору. За судије поротнике са територије наше општине изабрани су Стеван Арменко, Видо Бечић, Љубо Ворета, Невенка Греговић, Војо Греговић, Славица Ђурашевић, Алекса Зеновић, Тодор Зеи, Гојко Иванчевић, Јово Јовановић, Вања Јовановић, Бранко Мартиновић, Томо Мартиновић, Симо К. Медиговић, Вељко Медиг, Станко Митровић, Вукан Марковић, Слава Недовић, Милан Рађеновић, Ђуро Рафаиловић, Нико Радуловић, Саво В. Станишић, Владо Ј. Станишић и Стево Чуљук.

За судије поротнике Окружног суда у Титовграду предложени су Вукан Бечић, Стево Вукотић и Саво Т. Кулача, а за судије поротнике Окружног привредног суда у Титовграду Жарко Миковић и Лазо Шољаца док су Перо Греговић и Војо Медиговић предложени да буду бирали за судије поротнике Врховног суда у Титовграду.

Иво Калоштровић, директор ООУР „Петровац“, изабран је за делегата у Скупштину Туристичког савеза општине, а Илија Рађеновић за представника СО Будва у Организационом одбору Првог збора угоститељских и туристичких радника Црне Горе.

За вршиоца дужности управника Дјечјеј артића постављен је Чедомир Јелушић, а дата је сагласност на избор Милорада Драговића за директора Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“.

Миломир Марсенић, дипломиран правник из Будве, због одласка на нову дужност, разријешен је дужности начелника Одјељења за општу управу и друштвене службе Скупштине општине. Именована је стручна комисија за преглед завршног рачуна за 1975. годину у којој су ушли Томо Радовић (председник), Јово Лијешевевић и Бранко Радовић, као чла нови.

Вијеће удруженог рада именovalo је Влада Дулетића, дипломираног економисту у ХТП „Монтенегротурист“, за делегата у Скупштину Основне заједнице за студентски и ученички стандард у Титовграду, а Вијеће мјесних заједница изабрало је Милоша Трифуновића за делегата Скупштине Самоуправне интересне заједнице електропривреде Црне Горе.

НА ПОЧЕТКУ СЕЗОНЕ

ГОСТИ СУ ЗАДОВОЉНИ

Идеја за разговор с првим туристима потекла је од једног госта-реконвалесцента, који је, одлазећи из хотела „Интернационал“, оставио писмо, које може да буде и својерасна илустрација како је колектив Основне организације удруженог рада „Хотели на Словенској плажи“, у чијем се склопу налази овај реномирани објект, постигао изванредне резултате у току прошле године. Ево тог писма:

„... Осјећам — пише гост из собе 525 — да не могу напустити хотел „Интернационал“, а да не честитам вама и вашем способном особљу на бризи о гостима. Ту, у првом реду, мислим на чисту собу, одлично припремљену храну, која је изврсно сервирана од стране врло добрих и увијек насмијаних конобара.

Стигао сам у Будву послије несрећног случаја и био, такође, непокретан. Али, начин на који су ме ваши људи дочекали и њихово настојање да ураде све да ми помогну — почев од отварања врата и помоћи на степеницама до њега у Рекреационом центру — допринијело је да се враћам кући препорођен.

Ја сам у више наврата, почев од 1936. године, борао у вашој земљи, и веома сам импресиониран и њеном природом и људима њеним. Једино ми је жао што не могу да вам на вашем језику изразим своја честитања. Био бих вам веома захваљан, када би садржина овог писма била доступна вашем особљу, а поготову шефу кухиње и конобарима у ресторану.“

У хотелу „Маестрал“ обрадили смо се педесетогодишњем фармеру Макс Кулену из Аустралије с молбом да нам изнесе своје утиске са одмора на нашем Приморју.

— Ово је други пут — изјавио је он — како са својом супругом проводим одмор у Југославији. Прије пет година боравили смо у Опатији. Тада смо посјетили Плитвице и Дубровник. Желели смо да обиђемо и Црногорско приморје до Улциња, али била је велика врућина, па смо то оставили за следећи пут. И — ево нас овдје. Намјеравали смо да се задржимо само један дан у овом хотелу, али, вјерујте, одавде нам се не иде. Дивно је: природа је изванредна, храна одлична, особље љубазно... ми, стварно, немамо шта друго да тражимо.

Иначе, о Југославији смо много слушали. Прије полака овамо, у вашој Амбасади у Аустралији гледали смо филм о Црној Гори, а добили смо и књигу о природним љепотама Југославије. Да бисмо све то видјели, путовали смо двадесет сати авионом, и не жалимо ни труд ни трошак.

Што се тиче контаката са туристима из других земаља — а овдје их има са свих континената — мислим да би они требало да се његују и да су неопходни: треба стварати пријатељства, треба једни о другима много више да знамо.

Ото Хенцел, рудар из Западне Њемачке, одмара се у хотелу „Медитеран“ у Бечини. Први пут је у нашој земљи. Он и његова супруга замишљали су Црногорско приморје као љепши дио југословенске обале са неопштећеном природом.

— И нијесмо се преварили — природа је заиста изванредна. При поласку нам је речено да је ово земља која воли дјецу, а пошто ми имамо дјецу, и то нас је привукло. Увијерили смо се да је то истина.

Овај брачни пар нам је саопштио да им се свиђа све изузев путева који су необично љезени, па човјек не зна колико километара има од једног до другог мјеста. Иначе, они воле тишину и самоћу, па су у Бечини нашли пријатан кутак за одмор.

Отов колега, такође рудар, Девхурст Ихерт из Енглеске, четврти пут проводи одмор у нашој земљи. Ранијих година био је на далматинској ривијери. У септембру ће доћи да проведе петнаест дана у Дубровнику.

— Ја и моја супруга сваки пут доживимо нешто ново — каже он. — Када смо први пут посјетили Југославију, срели смо мало људи с којима смо се могли споразумјети на енглеском језику. Послије сваког новог доласка све нам је угодније. Храна је добра, људи такође, има и забаве. Све бољи су путеви. На Црногорско приморје смо дошли да бисмо упознали и овај дио југословенске обале. Сматрамо да је идеја о сусретима туриста из различитих земаља веома добра — ја и моја супруга смо склопили многа пријатељства и организовали размјену рудара и њихових породица из једног у друго одмаралиште. Овдје код вас сасвим смо задовољни.

В. С.

СИМПОЗИЈУМ О СТЕФАНУ МИТРОВУ ЉУБИШИ

Значајна културна манифестација

ОТВРАЊУ симпозијума о Стефану Митрову Љубиши, 21. априла у Титовграду, присуствовали су, поред осталих, Будислав Шошкић, председник Скупштине СР Црне Горе, др Мирчета Ђурић, ректор Универзитета „Велько Влаховић“, и др Божина Ивановић, секретар за науку, културу и просвјету СР Црне Горе. Др Бранко Павићевић, председник Црногорске академије наука и умјетности, приликом отварања тог значајног скупа нагласио је да се код Паштровића, како то показује Љубишино књижевно дјело, борба за племенску аутономију, очување племенских институција и старих обичаја, идентификовала с тежњом за одбрану животне и националне егзистенције. Као велики писац и анга-

жован човјек свога времена, Љубиша је у литературу уносио обичне људе Црногорског приморја и Црне Горе, који су својим умом, а чешће и оружаном руком били у стању да савладају велика животно искуства и, истовремено, да својим једноставним резонавањем прихватају велике инспирације епоке која је настајала на рушевинама туђинске власти на Балкану. То је био онај прикривени ритам историје, који је Љубиша осјетио и спознао до граница које су му вријеме и простор дозволили. Ђуза Радовић и Ђамил Сијарић прочитали су затим своје радове о Љубиши као умјетнику прозе, а др Василије Калезић прилог „Љубиша и наша критика“. На крају првог дана симпозијума ученик Средње туристичке

школе из Будве, Марко Кнежевић говорио је одломке из Љубишиног дјела „Причања Вука Дојчевића“.

Другог дана симпозијума, у хотелу „Маестрал“ у Милочеру, скуп је, у име Словенске академије знаности и умјетности, поздравио истакнути словеначки лексиколог академик Јосиф Јуранчић. Радове су читали др Твртко Чубељић, Радован Зоговић, др Божидар Пејовић, др Ново Вуковић, Милорад Стојовић, др Јово Чаћеновић, др Слободан Вујачић, др Раде Петровић, проф. Предраг Ковачевић, др Мирослав Лукевић, др Асим Пецо, др Бранислав Остојић и Радослав Ротковић. Они су истакли да је — како у књижевности, тако и у друштвеном животу свога времена — Љубиша дао димензију коју треба проучавати. Речено је да досадашња критика није озбиљније анализирао Љубишин језик, који, као и његово књижевно дјело, треба подобије научно обрадити. Указано је на сличност композиције „Причања Вука Дојчевића“ с Бокачовим „Декамероном“ и збирком источњачких прича „Хиљаду и једна ноћ“, на драмске елементе, односно на композицију Љубишиних приповједака.

Трећег дана рада реферисали су др Славко Мијушковић, др Слободан Томовић, др Данило Радојевић, др Бранко Ђукић, др Саво Вукмановић, др Новак Килибарда и др Војо Никчевић, а књижевник Јанко Ђоновић прочитао је одломак из путописа „Стопама Драшка и Кањоша“. У поподневним часовима развила се дискусија у којој су учествовали Бранислав Милатовић, др Слободан Вујачић, др Твртко Чубељић, др Јован Вуковић, др Божидар Пејовић, Радослав Ротковић и Ђуза Радовић. Закључујући рад тродневног симпозијума у име присутних се захвалио др Асим Пецо, а у име домаћина, Црногорске академије наука и умјетности, књижевник Јанко Ђоновић.

Одговорили су нам

Обратили смо се неколицини учесника симпозијума с питањем шта мисле о овом импозантном научном скупу. Ево њихових сажетих одговора:

ЂАМИЛ СИЈАРИЋ: „Скуп је више него одушевио — као да је и сам Љубиша био међу нама. Више сам него задовољан језиком којим се на овом симпозијуму говорило о нашем великом књижевнику и политичару из прошлог вијека“.

Др АСИМ ПЕЦО: „Симпозијум је открио још неке неистакнуте вриједности Стефана Љубише, што је употпунило представу о њему, задовољан сам и мјестом гдје је симпозијум одржан, јер је све овдје тако дивно“.

Др ТВРТКО ЧУБЕЉИЋ: „Стефан Митров Љубиша заслужује пуну и свестрану пажњу знаственика, а такође и шире јавности. Љубиша је изазивао често контрадикторне оцјене, које су најновије истраживања превладава“.

ЈАНКО ЈУРАНЧИЋ: „Црногорска академија наука и умјетности прави пут се представља југословенској јавности и као организатор једне научне манифестације, Стефан Љубиша, врло интересантна личност, окупио је овако велики број научника из готово свих области хуманистичких наука, који су освјетљавали његов лик и као књижевника и као политичара“.

Др ЈОВАН ВУКОВИЋ: „Задовољан сам што је ова прва манифестација новосноване Академије одражава веома озбиљан приступ научног освјетљавању личности Стефана Митрова Љубише. Пријатно ме изненађује број реферата, а уједно ме радује и снага научног прилаза млађих генерација, које у свом приступу уносе ново и модерно у науку“.

ЂУЗА РАДОВИЋ: „Овакви скупови одражавају снагу научне мисли, која је понекад доста оштра, али свима нама драга. Све што се чуло на симпозијуму даљи је допринос за разумјевање Љубишиног дјела“.

РАДОСЛАВ РОТКОВИЋ: „Као што сам се и раније залагао, проучавајући Љубишу, тако се и на овом симпозијуму залажем да Будва, ипак, добије меморијални музеј Стефана Митрова Љубише, што би ме посебно радовало као његовог поштоваоца“.

Станко Поповић

Све о награди „Октоих“

ПРЕДЛОЗИ ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ ОВОГ ПРИЗНАЊА ПОДНОСЕ СЕ ДО 4. ОКТОБРА

— стручно-теоријском раду у области образовања и васпитања;

— организовању рада у образовно-васпитној установи и појединим наставним објектима;

— научно-истраживачком раду у области образовања и васпитања;

— унапређењу образовно-васпитног система уопште.

Награда се додјељује образовно-васпитним установама за трајније постигање изузетних резултата у обављању образовно-васпитне дјелатности и остваривању основних друштвено-васпитних циљева, као и за увођење и успјешно развијање у школској пракси савремених наставно-образовних метода и средстава којима се рационалније и ефикасније остварују наставни задаци и постижу већи образовно-васпитни резултати.

Предлози се шаљу на адресу: Републички секретаријат за образовање, културу и науку — Одбору за додјељивање републичке награде „Октоих“ — Титовград, улица Вука Караџића број 13/IV.

ИЗВОД ИЗ ЗАКОНА

„Награда се додјељује просвјетним радницима, групама и стручним друштвима просвјетних радника за постигнуте изузетне резултате и допринос у: — васпитно-образовној прак-

Одбор за додјељивање Републичке награде „Октоих“ обратио се општинским скупштинама, просвјетно-педагошким заједницама, општинским и републичким самоуправним интересним заједницама, у области образовања, заједницама школа и синдикалним руководствима у општинама да најкасније до 4. октобра ове године пошаљу предлоге за оне просвјетне раднике, школе или стручна друштва просвјетних радника који својим радом заслужују признање у области васпитања и образовања.

За награду „Октоих“ могу се предлагати васпитно-образовне институције које постижу изузетне резултате у остваривању циљева васпитања и образовања ученика, као и у образовању друштвених задатака, односно у којима је организација рада свих наставника, стручних и самоуправних органа на изузетном нивоу ефикасности. Поред тога, треба обратити пажњу на уважавање нових захтјева у организацији наставе и васпитног рада са ученицима, афирмацију нових идеја на плану модернизације и усавршавања васпитно-образовне праксе у средини, обезбјеђивање неопходних услова за интензиван и организован рад на свестраном усавршавању, рационалност

у коришћењу друштвених средстава и активност у стварању услова за успјешнији васпитно-образовни рад, степен друштвено-педагошке демократизације школе (учешће ученика и других заинтересованих фактора у самоуправном животу и радној организацији), разноврсност облика слободних активности и богатство друштвеног, културног и забавног живота ученика, задовољење њихових интелектуалних и других потреба, сарадњу са свим друштвеним факторима ван школе и обезбјеђивање њиховог утицаја на правилно васпитање ученика и остваривање општих васпитно-образовних циљева и задатака, степен развијености самоуправних социјалистичких односа у школи и, најзад, на усмјереност школе на основно образовање одраслих и образовање уз рад.

За награду се могу предлагати и појединци који се истичу савјешношћу, марљивошћу и одговорношћу на раду, изузетним резултатима у настави, односно реализацији задатака радног мјеста, познавању и примјени савремених захтјева и метода у настави или организацији васпитно-образовне праксе, модернизацији васпитно-образовног рада у школи, сарадњом у стручној и другој

ИЗ РАДА ТРЖИШНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

Друга страна медаље

На дводневном савјетовању тржишних инспектора Црне Горе разматран је извјештај о раду у прошлој години. Том приликом истакнуто је да је тежиште активности било усмјерено на спровођењу прописа о цијенама у области робног промета и услуга, контроли самоуправних споразума и друштвених договора на свим нивоима, поштовању закона о конституисању организација удруженог рада. У току савјетовања размјњена су искуства из рада инспекцијских служби и, преко конкретних примјера, указано на које се све начине изигравају самоуправни споразуми, друштвени договори и други прописи. Примјећено је да се зарачунавају веће марже од прописаних, од носно да се примјењују у релативном умјесто у апсолутном износу, заокружују цијене производа, додају нове ознаке као »de luxe«, »super«, »extra« — све са циљем да се обмане потрошач.

Да би инспекцијска служба успјешно обављала свој посао, неопходно је да се организационо и кадровски оспособи, опреми и осамостали. Стање какво је сада ни издалека не задовољава. У већем броју општина још нијесу попуњена сва радна мјеста предвиђена систематизацијом, а на подручју наше Републике евидентирано је 9.000 објеката које треба да контролишу свега 33 инспектора. То што је, и поред оскудице у кадровима, прошле године извршено 17.000 прегледа најбоље је доказ колико су радници у овој служби оптерећени. Због тога су и прегледи често површни, а о многим се често не може оставити никакав писмени траг, чак ни најкраћи записник. Нема неопходне сарадње са органима радничке контроле у организацијама удруженог

рада, нити са Службом друштвеног књиговодства и другим органима, без чије помоћи тржишна инспекција не може ефикасно да дјелује.

На савјетовању је потврђено да инспекција није задовољна својим третманом у склопу органа управе. Нијесу ријетки случајеви да се општински функционери морају убјеђивати када треба повећати број инспектора. Декларативно, сви смо за солидну инспекцијску службу, али када треба издвојити средства да би се попунило радно мјесто или набавила опрема, онда ова служба остаје „кратких рукава“. Награђивање, како је ре

чено, није адекватно обиму и тежини послова које тржишна инспекција обавља.

О субјективним слабостима, којих такође има, мање је било говора, и поред тога што је на почетку савјетовања захтијевано да треба сагледати и ту „страну медаље“.

На крају је закључено да, у циљу побољшања рада, треба најхитније прићи оснивању међуопштинске инспекције, као и да Републички инспекторат обезбједи координацију рада са општинским инспекцијама и другим органима у друштвено-политичким и радним организацијама.

В. С.

Сарадња — предуслов успјеха

У Будви је одржано савјетовање општинских јавних тужилаца, истражних судија, представника одјељења унутрашњих послова и судија за прекршаје са подручја приморских општина, на коме су разматрани задаци из надлежности ових органа. Највише је било ријечи о потреби што тјешње међусобне сарадње, убрзавању прекршајног поступка и рашчишћавању спорних питања око надлежности у погледу деликата у саобраћају.

У пракси се — истакнуто је на савјетовању — најлази на разноврсне тешкоће, почев од оних финансијске природе до неријешених кадровских питања и због одсуства сарадње са судијама за прекршаје из других република. Указано је на потребу доношења Закона о прекршајима на нивоу Федерације, како би се ује-

дначила пракса на територији читаве наше земље и остварила већа ефикасност у раду.

Брже доношење рјешења у прекршајном поступку отежавају и мањкавости у захтјевима за њихово покретање. Има, чак, случајева да подносиоци захтјева избјегавају да дају исказе пред судијом, јер сматрају да је пријава довољна да би се неко казнио. Она је, међутим, често само формални доказ, који се не може узети као основа за доношење рјешења да се неко огласи кривим.

Судије за прекршаје на Црногорском приморју оптерећени су великим бројем предмета у току туристичке сезоне, па, и поред изузетног залагања, нијесу у стању да благовремено отаљавају посао, а то представља својеврсну тешкоћу у извођењу доказног поступка, поготову што је претежан број прекршилаца из других крајева. Пошто се поједини предмет не могу завршити ни за годину дана, долази до неефикасности поступка, а и казна више нема ни педагошки ни превентивни ефекат.

Савјетовање је показало да проблема у раду ових служби има напретек, али, исто тако, и рјешеност свих чинилаца да се уложи максимални напори за њихово превазилажење и обезбјеђење друштвене самозаштите.

В.

Ускоро дјечји вртић

На сједници Скупштине општине, одржаној 26. априла, донијета је и одлука о оснивању дјечјег вртића у Будви као самосталне самоуправне организације удруженог рада. Пошто је издвојен из састава основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, вртић има својство правног лица, а средства за његов рад обезбједиће Самоуправне интересне заједнице за основно образовање и васпитање и за социјалну дјечју заштиту.

За правовремену информисаност грађана

Комисија за информативну дјелатност Општинске конференције ССРН расправљала је ових дана о садржају рада и програму своје дјелатности у текућој години. Том приликом речено је да информисаност грађана и радних људи углавном задовољава, али да се убудуће овом значајном проблему мора посветити знатно више пажње. Иако „Приморске новине“ и информативно гласило „Монтенегротурист“ презентирају грађанима и радним људима обиље информација, ипак се не може бити сасвим задовољно оним што они до сада пружају у погледу потпуне и комплетне информисаности грађана. Зато је, поред осталог, дато више сугестија како да ова гласила унаприједи своју основну функцију — добро и правовремено информисање. Тако је, на примјер, предложено да „Приморске новине“ стално његују рубрику „Делегатска трибина“, као и да једну страну листа посвете омладини (и то да буде стална рубрика). Истакнут је, такође, значај листа „Монтенегротурист“ у припремању и оспособљавању радних људи да тамо гдје раде и живе одлучују о најважнијим питањима. Указано је и на обавезе које тај лист има у јавној дискусији о Напрту закона о удруженом раду.

Што се тиче информисаности делегата и делегација, затим чланова радничких савјета и других самоуправних органа, примјећено је да се она спроводи у првом реду преко разних материјала које припремају стручне службе. Материјала има доста, али су они, по правци, преобимни и непопуларно писани, па су за већину делегата прилично непериступачни. Преовладава је мишљење да разне информације, анализе и образложења буду знатно сажетије, као и да се прилагоде стварним потребама оних којима се достављају.

Једна од форми информисања делегата јесте и Трибина у Клубу делегата Скупштине општине. У Комисији се сматра да је она врло погодна и приступачна начин за потпуније информисање делегата. С тим у вези, поменуто је и могућност да се сличне трибине организују за чланове ССРН у Будви и Петровцу.

Не без разлога, констатовано је да је мало урађено на информисању у мјесној заједници. А чињеница је да необавијештен грађанин и радни човек не може бити ни корисно укључен у рјешавање свакодневних проблема с којима се мјесна заједница свакодневно суочава.

На сједници се чуло да би, с обзиром на степен политичког и друштвено-економског развоја општине, било веома потребно да се у циљу што потпуније и свеобухватније информисаности грађана и радних људи поведу разговори у Општинској конференцији ССРН и Општинском комитету СК о могућности набавке једне ра-

дио станице. Сматра се, на име, да би се њеним коришћењем побољшао квалитет информисаности. Радио станица би и „Монтенегротурист“, такође, вишеструко користила.

Комисија је донијела и план рада за 1976. годину.

М. П.

ОПРАВДАНО ПОСТОЈАЊЕ

Друштво правника у приреди Црне Горе потпуно је оправдало своје постојање, нарочито кад је ријеч о стручном усавршавању чланова путем савјетовања, семинара и других облика рада, затим изради нацрта нормативних аката и самоуправних споразума организација удруженог рада, односно групација о примјени уставних одредаба и закона из области привреде и радних односа.

Ово је речено на јучерашњој скупштини ове организације. Скупштина је разматрала досадашњу активност и изабрала нове органе Друштва правника у приреди.

Један од главних задатака ове организације и њених органа, по ријечима секретара Душана Мандића јесте ангажовање у Закону о адвокатури СР Црне Горе за право мјесто правницима у привреди. Указано је и на неповољне услове рада.

В. Ст.

ТРАЖЕЊЕ НОВИХ САДРЖАЈА

На сједници представника општинских самоуправних заједница за културу, центара за културу представника Републичког центра за културно-умјетничку дјелатност и других, одржаној у Будви, договорено је да „Игре Југа '76“ буду организоване и ове године у интересу настављања те културне манифестације, али и да се у овогодишњем програму нађу адекватнија рјешења и да се сачини нова програмска концепција. У том смислу многи учесници на сједници нагласили су да је неопходно до почетка децембра ове године сачинити нов програм манифестације који би био базиран на презентирању црногорског стваралаштва и стваралаштва са ширег југословенског подручја. Тако би и сама манифестација могла израсти у својеврсну и специфичну културну институцију.

На сједници је такође одлучено да организатори овогодишње приредбе буду Републички центар за културно-умјетничку дјелатност и Културни центар — Будва, уз сарадњу са центрима за културу општина, општинским самоуправним интересним заједницама за културу, међурепубличким заједницама за културу из Дубровника и Пељеваља као и одговарајућим институцијама у Републици. Новоформиран Организациони одбор управо је конституисан од представника ових институција.

Уступљено земљиште

Вијећа удруженог рада и мјесних заједница донијела су на одвојеним сједницама неколико одлука из области имовинско-правних односа. Тако је у Будви изузето земљиште из посједа ранијих власника и дато уз накнаду Комунално-стамбеном предузећу, ради изградње објеката за гајење цвјетног и шумског расада. Из посједа ранијих власника изузето је национализовано неизграђено грађевинско земљиште у насељу Нерин у Петровцу и уступљено уз накнаду Самоуправној интересној заједници за изградњу и уређење општине Будва, ради подизања стамбеног насеља, предвиђеног детаљним урбанистичким планом. Исто тако, из посједа ранијих власника изузето је национализовано неизграђено земљиште у Петровцу и уступљено основној организацији удруженог рада за домаћу радиност „Петровац“, и то уз накнаду

путем непосредне погодбе, ради изградње петровачке аутобуске станице.

Б.

ОДЛУКА О ЗАДУЖЕЊУ

Скупштина општине Будва, на заједничкој сједници сва три вијећа, донијела је одлуку да се општина Будва задужи код Инвестиционе банке Титоград за износ од 6.000.000 динара. Овај зајам узима се ради привременог покрива распоређених средстава буџетом за 1976. годину. Одлуком је овлашћен Извршни одбор да закључи уговор о кредиту, који ће садржавати услове његовог коришћења, начин враћања и каматну стопу, која не може бити већа од 12%.

Ј.

ОВОГ ЛЈЕТА НА ЈАДРАНСКОМ САЈМУ

Манифестације о заштити човјекове средине

Пролазимо халама Јадранског сајма. У једном углу, веома укусно аранжиран, налази се продајни штанд књига наших познатих издавачких кућа „Рад“, „Нолит“, „Просвета“, „Обод“. Сазнајемо да је овај лјетни сајам књига други ове врсте код нас, јер се још само на Београдском сајму могу наћи књиге као експонати. Налазимо дјела Толстоја, Балзак, Сјенкијевича, Фицџералда, Андрића, Ђопића, Малића. На другом крају нашу пажњу привлачи изложба таписерија познатих умјетника из Новог Сада, окупљених у групи „Атеље 61“. На средини хале налази се мали бутик цвијећа, а на разним странама изложени су многобројни сувенири.

Ипак, велика већина хала је празна. Али не задуго. Из разговора с Миодрагом Вугделићем, директором специјализованих изложби, сазнајемо да ће, од 1. јуна до 1. октобра, под збирним називом — Лјетни сајам, наћи мјесто следеће манифестације: Интернационални шопинг, Мода данас и сјутра, Култура, умјетност, музика, Спорт и рекреација, Сувенири, Домаћа радиност и запатство.

Од излагача из иностранства биће присутни, између осталих, Индија, Филипини, Сирија, Јордан, Пакистан, Тајланд, Уругвај и Аргентина.

У посебној хали посјетиоцима ће бити представљене привредне организације разних производних грана из Словеније. То је резултат Самоуправног споразума о пословној и техничкој сарадњи између „Господарског раставишча“ из Љубљане и „Јадранског сајма“, постављеног на дугорочној основи. Ово је први случај у нас да сајам излаже на сајму.

У оквиру манифестације „Мода данас и сјутра“ биће представљени Робна кућа „Беко“ — Београд, „Наш дом“ — Ваљева, „Кошута“ — Цетиње и многи други. Речено је да се ове године иде на побољшање квалитета изложених производа, а на уштрб квантитета.

Основна одлика је да ће све манифестације имати продајни карактер, тј. све што буде изложено може се и купити.

ИМА У БУДВИ једно лијепо шеталиште које води поред мора, између прекрасних високих борова, топола, разноврсног приморског растлиња са опојним мирисом, које у ове прољећне дане добија неку непоновљиву, јасну зелену боју. А у тој њиховој боји као да је изражено задовољство што се налазе далеко од фабричких димњака, индустријских насеља, загађеног ваздуха и свега што угрожава и доводи у опасност здравље људи и њихове животе.

Размишљамо о томе крећући се стазом према Јадранском сајму, гдје се од 24. маја одржава низ манифестација посвећених заштити и унапређењу животне средине, срећни што овај наш крај још увијек носи одлике недирнутог раја, али, истовремено, забринут, посматрајући поред пута разбацане отпатке, за будућност и судбину овог природног амбијента. Јер, фантом индустријализације немилосрдно шири руке и под своје окриље захвата све на што наилази. Зато, посматрајући међународну изложбу дјечјих цртежа на ову тему, која ће пратити манифестације, не можемо да а да не уздрхтимо над вапајима маленог дјетета: „Хотјемо тишину, а дају нам buku, тражимо зелене, јер зелено је сада сиво, захтијevamo слободу, а не шлем, ружу, а не камен, но дајте нам и плочник, само ако је чист!“

Не треба посебно истицати да здрава животна средина представља базу туристичке привреде, док је све већи промет угрожава: загађују се море, језера, ријеке. Само 3% угоститељских предузећа има уређаје за пречишћавање отпадних вода, свега 7% уређаје за спаљивање смећа и пречишћавање ваздуха. Све то је било повод да Јадрански сајам, у заједници са осталим интересима, организује, у циљу изналагања путева за рјешавање проблема заштите човјекове средине — туристичке базе, читав низ манифестација.

Програм садржи, као основно, југословенско савјетовање на тему „Заштита и унапређивање животне средине и развој туризма“, под покровитељством Душана Петровића-Шанета, председника Савезне конференције ССРЈ. Организациони одбор сачињавају представници 14 савезних институција: Југословенског савјета за заштиту и унапређење човјекове средине, Туристичког савеза Југославије, Привредне коморе СФРЈ, Комитета за туризам СИБ, Савезног вијећа синдиката, Ватрогасног савеза Југославије, Аутомобилног савеза Југославије, Феријалног савеза Југославије, Сталне конференције градова, Савезног СУП, Савезног завода за здравствену заштиту, Удружења хотелијера, Удружења путничких и туристичких агенција и Туристичке штампе.

„...ПОКРЕНИМО СВЕ СНАГЕ ДА ОВА ЗЕМЉА
ОСТАНЕ ЗЕЛЕНА, СУНЧАНА ОАЗА ЕВРОПЕ, А
МИ У ЊОЈ ЗДРАВИ И ВЕСЕЛИ ДОМАЋИНИ...“
(СА МЕЂУНАРОДНЕ ИЗЛОЖБЕ ДЈЕЧЈИХ
ЦРТЕЖА)

Уводно излагање на савјетовању поднијеће др Алеш Беблер, а међу осталим референтима биће најпознатији југословенски научници и стручњаци из ове области: др Јовичић, др Штирн, др Алфијери, др Вукићевић, др Гашипаревић и други.

У нашој земљи је одржано више значајних састанака, савјетовања и симпозијума о заштити животне средине. Циљ овог савјетовања је да се сагледа у којој мјери је угрожена туристичка база у нашој земљи, које се друштвене, законске и друге мјере морају предузети ради њеног очувања и у ком правцу треба усмјерити активност туристичких и других друштвених снага. Задатак савјетовања је да се укаже на норме понашања, правце дјеловања, као и на степен одговорности свих учесника туристичког развоја у заштити животне средине. Југославија је, учучајући значај њене заштите, прокламовала уставно право човјека — прво на здраву животну средину, што је санкционисано и савезним законом, и постала прва земља у свијету с уставно и законски регулисаним питањем заштите човјекове средине, једне од најосјетљивијих области савременог живота и његове будућности.

Истовремено, у халама Сајма биће у жељи да пружи пуни допринос у рјешавању питања заштите човјекове средине, отворене следеће изложбе: „Заштита и унапређивање човјекове околине“, „Заштита од пожара и катастрофа“. Изложба плаката на тему заштита и унапређивање човјекове околине,

Међународна изложба дјечјих цртежа на тему „Заштита човјекове средине“. Све ове изложбе биће доступне посјетиоцима од 24. до 30. маја. Посебан печат овим манифестацијама даће и Конференција Туристичког савеза Југославије, која се одржава у склопу овог програма.

Заштита животне средине један је од најактуелнијих проблема савременог друштва. Ова тема данас окупира цијело човјечанство. Потребна брза дјеловања поставља је неопходна, уколико човјечанство неће да уништи само себе. Зато се још једном враћамо на ријечи записане на изложби дјечјих цртежа: „Човјек мора уоптријебити сву моћ да очува своју околину, за живот, за људску срећу“.

И тако, пуни неког аргументованог оптимизма излазимо из хала Јадранског сајма, а поред пута наилазимо на гомиле смећа. Само да све не остане на ријечима.

Никола Краповић

Пјешацима пријети опасност

У припрема за овогодишњу туристичку сезону у нашој општини као да је заборављено на безбједност саобраћаја. Овакав закључак стекли смо у разговору с одговорним лицима у Станици саобраћајне милиције у Будви.

— Према извјештајима туристичких агенција — рекао нам је Миленко Бељкаш — овогодишња сезона ће бити добра, а то подразумева и непрегледне колоне возила Јадранском магистралом. Ми се, међутим, за такву „најездзу“ нијесмо најбоље припремили.

Опасност највише пријети пјешацима, пошто на читавој дионици јадранског пута дуж Црногорског приморја нигдје не постоје пјешачки прелази, изузев у Тивту. Пјешаци прелазе пут тамо гдје им је најзгодније и често страдају. Међу погинулим у саобраћајним удесима они заузимају прво мјесто и у осталим приморским општинама. На нашем подручју најугроженија мјеста сматрају се „дионице“ од Завале до тунела код Жуте греде, улазни пут у Будву и Петровац, Крушевица и Жута греда. Магистрални пут кроз будванско поље одавно је постао шеталиште и најчешће жртве на њему су пјешаци.

Скупштина општине и Управа за путеве Црне Горе не предузимају одговарајуће мјере да се стање на путу побољша. Још увијек нема довољно саобраћајних знакова, а „црне тачке“, којих има неколико, нијесу обиљежене како треба; не постоје дупли одбојници, а и ознаке на коловозу су, не тако ријетко, погрешне, што може да доведе и до удеса.

— Несхватљиво је да су људски животи јефтинији од не баш великих средстава које општине треба да издвоје за изградњу надвожњака — каже Бељкаш. — Наше патроле су даноноћно на терену, „покривамо“ такозване „црне тачке“, упозоравамо возаче и непрекидно контролишемо учеснике у саобраћају, али, ипак, незгода има још увијек много. Очекујем да нам пружи помоћ и скупштине приморских општина и републички органи.

С. Г.

Са отварања Јадранског сајма

ЦРНОГОРСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

„Могрен“ при врху „Петровац“
изборио опстанак?

И АКО пролећни старт није био најблиставији, републички лигаши из наше општине су у каснијим колима поправили форму и забиљежили неколико вриједних резултата. „Могрен“ је имао шансу да направи продор у сам врх табеле и заузме, чак, прво мјесто. Играла су три утакмице пред својом публиком, затим гостовали у Тивту и опет били домаћини. Међутим, баш на старту су поклекли: дозволили су да у првом колу буду савладани од екипе „Графичара“ из Титовграда, а против аутсајдера „Забјела“ освојили су само бод! Тек „Рудар“ из Пљеваља „положио је оружје“ у Будви. Као гости, Будвани су донијели бод из Тивта, затим је наишао сусрет са „Спужом“ у Будви и убједљива пobjеда домаћина са 2:0, послје чега је дошло до пораза у сусрету с главним конкурентом за прво мјесто, екипом „Јединства“ из Бијелог Поља. У 22. колу „Могрен“ је у „комшијском дербију“ био бољи од бившег друголигаша из Котора и заслужено је славио побједу од 2:0. Пошто су Бје лополци у истом колу доживјели тежак пораз у Никшићу, „Могрен“ има само три бода мање од „Јединства“, чврсто држећи трећу позицију и извјесне изгледе у борби за прво мјесто. А и то што су се већ прве године како су ушли у Црногорску лигу пласирали у горњи дио табеле представља огроман успјех за ову талентовану екипу, пред којом стоји лијепа будућност. Сматра да се Ђаљевић, Калугеровић, Пејовић, Бачановић, Божовић, Кашћелан, Рајковић, Тодоровић, Ивановић, Калезић, Поповић и остали играчи тек показати праву вриједност.

Петровчани су веома лоше почели, али су у задњим колима освојили драгоцјене бодове. Изненадили су добром игром у Котору, освојивши бод од бившег друголигаша, а потом су, у сусрету с „Текстилцем“ из Бијелог Поља, извојевали побједу од 3:1, и са „Искром“

ПРИГОДНА СВЕЧАНОСТ

Конференција за друштвену активност жена Мјесне заједнице Будва II организовала је 9. маја у хотелу „Парк“ пригодан програм по свећен Дану побједе. Запажен рецитал извели су ученици Средње туристичке школе под руководством професорнице Миле Митровић.

Обиљежавање значајних датума из наше историје само је једна од манифестација које је предвидјела ова Мјесна заједница. Поред културно-забавних програма, из лета и међуопштинских сусрета, посебна пажња биће посвећена бризи о жени и њеном активирању у друштвено-политичком животу.

у Даниловграду од 3:2. Послије 22. кола „Петровац“ има 20 бодова, пет више од клуба са дна табеле, и чини се да је избјегао „опасну зону“. Но, преостају још тешка гостовања и грчевита борба за сваки бод, тим прије што постоји могућност да ове године Црногорску лигу напусти пет клубова!

Стиче се утисак да „Петровац“ има чврсту екипу

која је у овом тренутку спремна да истраје у борби за бодове. Стојановић, Вучићевић, Зеновић, Лонковић, ветерани Вукотић и Шољага и новајлије Кривокапић и Делибашић спадају међу најбоље играче ове Лиге, и то треба да буде гаранција да тим и идуће године игра у овом рангу такмичења.

С. Грегорић

ШАХ Пехар комуналцима

Под покровитељством Општинског вијећа синдиката, а у организацији Самоуправне интересне заједнице за физичку културу, у Бечићима и Будви организовано је општинско екипно првенство у шаху, у коме је одиграно по куп-систему учествовало шеснаест екипа. Иако је ово

првенство прво овакве врсте, одзив екипа и организација такмичења били су изнад очекивања.

У првом колу постигнута су сљедећи резултати: Ш. Е. „Авала“ — Бечићи — Ш. Е. „Приморске новине“ — 2:2 (Ш. Е. „Авала“ — Бечићи се пласирала у друго коло због бољег резултата на првим таблама); Ш. Е. „Словенска плажа“ — Ш. Е. Органа управе СО Будва — 3:1, П. Ш. Е. „Мирко Срзентић“ — Ш. Е. „С. М. Љубиша“ — 1/2 : 1/2; Ш. Е. ОУП Будва — Ш. Е. Палас — 1 1/2 : 2 1/2 Ш. Е. Комунално-стамбеног предузећа — П. Ш. Е. „С. М. Љубиша“ — 3 1/2 : 1/2; Ш. Е. Слу жбе СО Будва — Ш. Е. „Авала“ — Будва — 4:0; Ш. Е. „Бачка Топола“ — Ш. Е. „Јадран“ — 4:0 и Ш. Е. Служба СИЗ — Ш. Е. Заједничке слу жбе „Монтенегротурист“ — 4:0.

Преосталих осам екипа су у другом колу постигле сљедеће резултате: Ш. Е. „С. М. Љубиша“ — Ш. Е. „Палас“ — 1:3; Ш. Е. „Словенска плажа“ — Ш. Е. „Авала“ — Бечићи — 0:4; Ш. Е. Служба СИЗ — Ш. Е. „Бачка Топола“ — 3 1/2 : 1/2; Ш. Е. Службе СО Будва — Ш. Е. Комунално-стамбеног предузећа 1 1/2 : 2 1/2.

У полуфиналу је Ш. Е. Служба СИЗ савладала Ш. Е. „Палас“ са 2 1/2 : 1 1/2, а Ш. Е. Комунално-стамбеног предузећа Ш. Е. „Авала“ — Бечићи са 3:1, тако да су се у финалу сусреле шаховске екипе Комунално-стамбеног предузећа и Службе СИЗ. Послије дуге и неизвјесне борбе меч је завршен нериженим резултатом, али је екипа Комунално-стамбеног предузећа, због бољег резултата на првим таблама, освојила титулу првог општинског екипног шаховског побједника и на тај начин добила у трајно власништво мајски пехар Општинског вијећа синдиката. Успјех екипе Комунално-стамбеног предузећа је и очекиван, јер је она и прије почетка такмичења сматрана за главног фаворита. За побједничку екипу су наступали Илија Кажанегра, Крсто Марковић, Војо Головић, Лука Ђосовић и Перо Рацановић.

Ин мемориам

Маја мјесеца ове године навишавају се двије године од смрти нашег

ЛУКЕ Т. МИТРОВИЋА

који је преминуо у Сједињеним Америчким Државама, а сахрањен на гробљу у Сан Франциску.

Покојни Лука рођен је у Пржњу код Светог Стефана и као дјечак учествовао у борбама које је црногорска војска водила против Аустроугарске монархије и у томе рату искусио све тешкоће. Послије завршетка рата отишао је из родног краја за зарадом у САД, гдје је провео пуних педесет година.

Овог мјесеца постао је на риви у Пржњу који је он за живота саградио од уштеђевине на раду у Сједињеним Америчким Државама.

Са поштовањем ћемо се сјетати његовог lika и свега племенитог што је урадио и увијек му бити захвални.

ЊЕГОВИ НАЈБЛИЖИ

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЈЕЂИВАЊЕ

Како заштитити дјецу од прехладе

ПРЕХЛАДОМ СЕ НАЗИВА читав низ болести које нападају дисајне органе, почев од најобичније кијавице до компликоване упале плућа. Као изрочници тих болести пронађени су и идентификовани многи вируси. На примјер кијавица, као најраспрострањенија прехлада, може да буде изазвана од стране педесетак врста вируса.

Вируси се преносе приликом кијања, кијања, разговора или преко руку. Они могу да лебде у ваздуху по сат — два и да су опет активни. Пошто преко слузокоже носа и ждрџела уђу у организам долази до обољења. Тако инфекција кијавице може у року од неколико дана да захвати цијелу породицу. У развијању болести важну улогу имају временски утицаји, нарочито нагла промјена времена. Да би се заштитило дјете од прехладе веома је важно како се понаша мајка. Уколико је она прехлађена, треба, прије него се приближи дјетету, да опере руке и стави маску од газе пред уста. Тако ће и старија дјеца схватити зашто им се када су болесни брани да прилазе беби. За вријеме прехладе употребљавају се папирне марамице које, након употребе, треба бацити. Приликом кијања и кишања треба ставити руку пред уста да изазивачи болести не би инфицирали околину. Прехлађене особе треба да избјегавају руковање са зоравима и, разумије се, да што чешће перу руке. То су основна правила, а не ситнице — и о тим мјерама мора се водити довољно рачуна. Дјеца треба да имају посебан прибор за јело. Када се његује болесно дјете мора се водити рачуна о хигијени просторија у којима се станује, односно доје дјеца бораве, а болесничку собу треба чешће провјетравати и, с времена на вријеме, дезинфиковати. Дјецу треба хранити у одређено вријеме. Исто тако је важно да се зна када она спавају и када их изводимо у шетњу. Тај дневни ритам живота од великог је значаја за стицање кондиције и заштиту од инфекције. Вакцинација је најважнија мјера за јачање одбрамбене снаге дјечјег организма.

Климатски услови у стану су веома важни за чување здравља дјете. Влажан и хладан ваздух дјелује штетно на дисајне органе, а и превисоки ваздух неповољан је за здравље. Најповољнија температура просторија у којима се проводи вријеме треба да буде око 22°, а влажност ваздуха 45% до 60%. Најповољнија температура у соби за спавање зими треба да буде између 12 и 16 степени. Претопле собе повећавају неопортност. Облачење дјете треба да одговара временским условима. Када се играју, дјеца се више крећу него одрасли, и, ако су превисоко обучена, зноје се и лакше оболијевају. Имајући то у виду, кад је хладно вријеме, дјецу треба облачити „слојевито“ — између појединачних дјелова одјеће ваздух је изолован и не хлади се брзо. Купање и умивање утиче на циркулацију крви. Старија дјеца треба да се увече перу у топлој, а изјутра да се умивају хладном водом. Спавање је, такође, веома важан чинилац за подизање отпорности организма. Мања дјеца треба обавезно да спавају и послуже ручка, а старија, ако то неће, морају се одмарати. Шетња на чистом ваздуху веома је корисна за стицање отпорности организма, па дјецу треба пуштати напоље и по хладном времену, наравно водећи рачуна о њиховом одијевању.

Др Војислав Франкићев

Сусрет банкара Југославије

У Будви су од 4. до 9. маја одржани други по реду сусрети радника народних банака Југославије на којима је учествовало преко 400 такмичара из свих наших република и покрајина. Такмичило се у кошарци, малом нозмету, одбојци, куглању, пливању, стрељаштву, потезању конопа, кросу и шаху.

Сусрет банкарских радника имао је и радни карактер — разматрали су Наирт закона о јединственом регулисању монетарног и кредитног система и друга нормативна акта која регулишу банкарско пословање. Одржано је и више састака представника Савеза комуниста, ССРН и синдиката на којима су размјењена искуства из живота и рада ових организација.

ХОТЕЛ „ПАРК“ ОТВОРИО КАПИЈЕ

У овом пријатном кутку наше обале ових дана свакодневно се смјењују екскурзије ученика из свих крајева наше земље.

Успјело предавање

У организацији Општинског одбора Савеза резервних војних старјешина, пуковник у пензији Пеко Личевић одржао је успјело предавање на тему „Припрема становништва за опште-

народну одбрану и рат“, коме су присуствовали чланови ове организације, Извршног одбора ССРН, извршних одбора мјесних заједница, омладина, борци и други грађани.